

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

18 Οκτωβρίου 2018

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 4569

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. 1019/11-9-2018

Έγκριση Κανονισμού του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Ψυχολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών με τίτλο «Κλινική Ψυχολογία».

Η ΣΥΓΚΛΗΤΟΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΑΙ
ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Λαμβάνοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του ν. 4485/17 «Οργάνωση και Λειτουργία της ανώτατης εκπαίδευσης, ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 114), και ειδικότερα τα άρθρα 30 έως και 37, 45 και 85.

2. Την αριθμ. 163204/Ζ1/29-9-2017 Εγκύκλιο του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων.

3. Την αριθμ. 216772/Ζ1/8-12-2017 υπουργική απόφαση (ΦΕΚ 4334/τ.Β'/12-12-2017) με τίτλο «Τρόπος κατάρτισης του αναλυτικού προϋπολογισμού λειτουργίας και της έκθεσης βιωσιμότητας των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών».

4. Τις παραγράφους 7 και 8 του άρθρου 19 και την παρ. 3α του άρθρου 42 του ν. 4521 «Ίδρυση Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής και άλλες διατάξεις».

5. Τις παραγράφους 1 και 5 του άρθρου 101 του ν. 4547/2018 (ΦΕΚ Α' 102).

6. Τις διατάξεις του ν. 4009/2011 «Δομή, λειτουργία, διασφάλιση της ποιότητας των σπουδών και διεθνοποίηση των ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (ΦΕΚ 195 Α'), όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν.

7. Τις διατάξεις του ν. 4386/2016 «Ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 83Α'), όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν.

8. Το π.δ. 85/31-5-2013 (ΦΕΚ 124 Α') «Ίδρυση, μετονομασία, ανασυγκρότηση Σχολών και ίδρυση Τμήματος στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών».

9. Τις διατάξεις του ν. 3374/2005 και ιδίως τα άρθρα 14 και 15 (ΦΕΚ 189/τ.Α'/02-08-2005) «Διασφάλιση της ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση. Σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων - Παράρτημα διπλώματος» όπως τροποποιήθηκε και ισχύει

10. Το απόσπασμα πρακτικού της Συνέλευσης του Τμήματος Ψυχολογίας του ΕΚΠΑ (συνεδρίαση 2.3.2018)

11. Το απόσπασμα πρακτικού της Επιτροπής Μεταπτυχιακών Σπουδών του ΕΚΠΑ (συνεδρίαση 9.2.2018).

12. Το απόσπασμα πρακτικού της Συγκλήτου του ΕΚΠΑ (συνεδρία 30.4.2018).

13. Το γεγονός ότι με την παρούσα δεν προκαλείται δαπάνη εις βάρος του κρατικού προϋπολογισμού, αποφασίζει:

Την έγκριση του Κανονισμού του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Ψυχολογίας του ΕΚΠΑ, με τίτλο «Κλινική Ψυχολογία», από το ακαδημαϊκό έτος 2018-2019, ως ακολούθως:

Άρθρο 1

Γενικές Διατάξεις

Το Τμήμα Ψυχολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών θα λειτουργήσει από το ακαδημαϊκό έτος 2018-2019 το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών με τίτλο «Κλινική Ψυχολογία» σύμφωνα με τις διατάξεις της απόφασης αυτής και του ν. 4485/2017.

Τη διοικητική και γραμματειακή υποστήριξη του Προγράμματος αναλαμβάνει το Τμήμα Ψυχολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Άρθρο 2

Αντικείμενο-Σκοπός

Σκοπός του Π.Μ.Σ. είναι η εκπαίδευση και εξειδίκευση ψυχολόγων στην «Κλινική Ψυχολογία». Η Κλινική Ψυχολογία αποτελεί εφαρμοσμένο κλάδο της ψυχολογίας που αφορά στην ψυχική υγεία και ψυχοπαθολογία ατόμων και ομάδων. Ειδικότερα, ασχολείται με τη μελέτη της ψυχολογικής λειτουργίας του ατόμου καθώς και την αντιμετώπιση ψυχολογικών δυσλειτουργιών και διαταραχών. Ακόμη, αντικείμενο της Κλινικής Ψυχολογίας αποτελεί η καθημερινή λειτουργικότητα του ατόμου (σχολική προσαρμογή και επίτευξη, οικογενειακές και διαπροσωπικές σχέσεις, εργασιακή λειτουργία και επίτευξη).

Συγκεκριμένα, η Κλινική Ψυχολογία αφορά στους τομείς:

- 1) της αξιολόγησης - διάγνωσης με ψυχομετρικά μέσα,
- 2) της πολύπλευρης κλινικής ψυχολογικής αντιμετώπισης ατόμων, οικογενειών ή/ και ομάδων που παρουσιάζουν ψυχικές δυσλειτουργίες και διαταραχές,
- 3) της πρόληψης ψυχικών δυσλειτουργιών και διαταραχών σε ατομικό και κοινοτικό επίπεδο και
- 4) της έρευνας στους τομείς της αξιολόγησης - διάγνωσης, της παρέμβασης και της πρόληψης.

Ομάδα - στόχος είναι ολόκληρος ο πληθυσμός, δηλαδή καλύπτεται όλο το ηλικιακό φάσμα από τη βρεφική έως την τρίτη ηλικία, καθώς και όλες οι κοινωνικές και εθνοπολιτισμικές ομάδες, δεδομένου ότι απώτερος στόχος της επιστήμης της Κλινικής Ψυχολογίας είναι η προαγωγή της ψυχικής υγείας όλων των πολιτών.

Ειδικότερα, οι προαναφερθέντες άξονες περιλαμβάνουν τα εξής:

1) Αξιολόγηση: Βασίζεται στην συνέντευξη, σε σταθμισμένες δοκιμασίες (τεστ), ποιοτικές παρατηρήσεις, πληροφόρηση του περιβάλλοντος με στόχο την έγκυρη εκτίμηση της νοητικής, ψυχικής και νευρο-ψυχολογικής λειτουργίας και την διάγνωση. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην αξιολόγηση με ψυχομετρικά μέσα π.χ. τεστ νοημοσύνης, τεστ αυτο-αναφοράς, προβλητικές δοκιμασίες.

2) Παρέμβαση: Αφορά στην κατάλληλη θεραπευτική αντιμετώπιση σε ατομικό, οικογενειακό και ομαδικό επίπεδο ψυχολογικών δυσλειτουργιών και διαταραχών, όπως διαταραχές της βρεφικής, παιδικής και εφηβικής ηλικίας, καθώς και της ενήλικης ζωής π.χ. αγχώδεις διαταραχές, σωματόμορφες διαταραχές, αποσυνδεδεμένες (διχαστικές) διαταραχές, ψυχώσεις, διαταραχές της διάθεσης, διαταραχές της προσωπικότητας, διαταραχές της πρόσληψης τροφής, διαταραχές συνδεδεμένες με χρήση ουσιών, ψυχοσωματικές διαταραχές, σεξουαλικές διαταραχές, οργανικά σύνδρομα.

3) Πρόληψη: Σχεδιασμός και εφαρμογή προγραμμάτων με στόχο την προαγωγή της ψυχικής υγείας, πχ. προγράμματα ενημέρωσης και παρακολούθησης σε ομάδες υψηλού κινδύνου για εκδήλωση ψυχοπαθολογίας, προγράμματα για την πρόληψη χρήσης ουσιών σε εφήβους.

4) Έρευνα: Σχεδιασμός και υλοποίηση εμπειρικών και ποιοτικών ερευνών σχετικά με τις μεθόδους αξιολόγησης, την ψυχική λειτουργία, τα ψυχοπαθολογικά σύνδρομα, τη διεργασία και την έκβαση της παρέμβασης, και την αποτελεσματικότητα των προληπτικών προγραμμάτων.

Το εκπαιδευτικό μοντέλο του ΠΜΣ δίνει έμφαση τόσο στην ακαδημαϊκή όσο και στην επαγγελματική κατάρτιση σύμφωνα και με τα πρότυπα των προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών του εξωτερικού. Βασικός στόχος του προτεινόμενου ΠΜΣ είναι η υψηλού επιπέδου και άρτια κατάρτιση στο πεδίο εφαρμογής. Για το σκοπό αυτό προβλέπεται:

1) θεωρητική - ακαδημαϊκή κατάρτιση και

2) πρακτική άσκηση που να καλύπτει ολόκληρο το φάσμα των κλινικών εφαρμογών

Οι απόφοιτοι του ΠΜΣ θα συνδυάζουν υψηλού επιπέδου ακαδημαϊκή γνώση, ερευνητικές ικανότητες και αξιολογημένη πρακτική εμπειρία στην άσκηση του επαγγέλματος.

Σχετικά με την επαγγελματική τους αποκατάσταση, θα είναι σε θέση:

1) να στελεχώσουν Νοσοκομεία, Κέντρα Ψυχικής Υγείας, αντίστοιχες υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας, Συμβουλευτικά Κέντρα, μονάδες απεξάρτησης χρηστών, διαγνωστικά κέντρα, αντίστοιχες υπηρεσίες των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης,

2) να διδάξουν σε κύκλους μαθημάτων συνεχιζόμενης εκπαίδευσης και επιμορφωτικών σεμιναρίων σε θέματα της κλινικής ψυχολογίας.

Για την απόκτηση Διδακτορικού Διπλώματος προβλέπεται περαιτέρω ερευνητική εκπαίδευση.

Το Π.Μ.Σ Κλινικής Ψυχολογίας υπόκειται σε διαδικασία αξιολόγησης, τα αποτελέσματα της οποίας χρησιμοποιούνται από τη Συντονιστική Επιτροπή του Προγράμματος για τη βελτίωση της λειτουργίας του. Προβλέπονται δύο (2) είδη αξιολόγησης:

1) Ένα σύστημα εσωτερικής αξιολόγησης (από την Επισημονική Επιτροπή του Προγράμματος, ανά εξαμήνο ή/και ανά θεματική περιοχή) και

2) Ένα σύστημα εξωτερικής αξιολόγησης που προβλέπει το άρθρο 44 του ν. 4485/2017;]

Τα κριτήρια που θα αποτελέσουν την βάση της αξιολόγησης θα είναι:

- Βαθμός υλοποίησης του προγράμματος.

- Παρακολούθηση μαθημάτων και άλλων επιστημονικών δραστηριοτήτων.

- Δειγματοληπτική έκφραση απόψεων εμπλεκόμενων μερών.

- Εξεταστέα ύλη, τρόποι εξετάσεων και επίδοση φοιτητών.

- Συνεργασία και βαθμός ικανοποίησης εξωτερικών συνεργατών.

- Ποιότητα έρευνας και διπλωματικών εργασιών.

- Συμμετοχή και ανακοινώσεις σε συνέδρια.

- Δημοσιεύσεις

- Σχέση μαθημάτων και πρακτικής άσκησης

Με βάση τα παραπάνω συντάσσεται έκθεση αξιολόγησης, η οποία τίθεται υπόψη της Συντονιστικής Επιτροπής και υποβάλλεται στη Συνέλευση του Τμήματος.

Άρθρο 3

Μεταπτυχιακοί Τίτλοι

Το ΠΜΣ απονέμει Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στην «Κλινική Ψυχολογία».

Άρθρο 4

Κατηγορίες και αριθμός εισακτέων

Δικαίωμα συμμετοχής στις διαδικασίες επιλογής έχουν οι πτυχιούχοι των Τμημάτων Ψυχολογίας της ημεδαπής και των αντίστοιχων ισότιμων αναγνωρισμένων Τμημάτων της αλλοδαπής.

Το ΠΜΣ «Κλινική Ψυχολογία» θα δέχεται είκοσι πέντε (25) φοιτητές ανά διετία και προγραμματίζεται να αποσχολεί είκοσι (20) συνολικά διδάσκοντες, τουλάχιστον 60% από το Τμήμα Ψυχολογίας του ΕΚΠΑ και 40% από Πανεπιστήμια και Ερευνητικά Κέντρα της ημεδαπής και της Αλλοδαπής. Αυτό αντιστοιχεί σε περίπου έναν (0,8) διδάσκοντα ανά φοιτητή.

Σημειώνεται ότι ο μέγιστος αριθμός μεταπτυχιακών φοιτητών στα ΠΜΣ του Τμήματος Ψυχολογίας είναι περίπου εβδομήντα πέντε (75) ανά έτος σε σχέση και με τον αριθμό των περίπου 200 προπτυχιακών φοιτητών ανά έτος και των δεκατεσσάρων (14) διδασκόντων του Τμήματος Ψυχολογίας του ΕΚΠΑ (παρ.1β, άρθρο 45, ν. 4485/2017).

Τα ανωτέρω στοιχεία δίνονται κατά προσέγγιση και ανταποκρίνονται στα δεδομένα του έτους σύνταξης του Κανονισμού.

Άρθρο 5

Διαδικασία Επιλογής

των Μεταπτυχιακών Φοιτητών

Η προκήρυξη δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα του Τμήματος Ψυχολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών και στην ιστοσελίδα του Προγράμματος

Μεταπτυχιακών Σπουδών Κλινικής Ψυχολογίας, περί τα μέσα του εαρινού εξαμήνου του ακαδημαϊκού έτους. Υπεύθυνη για τη διαδικασία επιλογής των φοιτητών είναι η Συνέλευση του Τμήματος Ψυχολογίας η οποία ορίζει μία τριμελή επιτροπή αξιολόγησης των αιτήσεων. Στην επιτροπή συμμετέχει υποχρεωτικά ο διευθυντής του μεταπτυχιακού προγράμματος. Η επιτροπή αν το κρίνει απαραίτητο, μπορεί να ζητήσει τη συμβολή στη διαδικασία και άλλου μέλους του Τμήματος Ψυχολογίας.

Οι υποψήφιοι μεταπτυχιακοί φοιτητές οφείλουν να υποβάλουν στη Γραμματεία του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Κλινικής Ψυχολογίας τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

1. Αίτηση υποψηφιότητας (με φωτογραφία μικρού μεγέθους) σε ειδικό έντυπο, το οποίο μπορούν να προμηθευτούν από τη Γραμματεία του ΠΜΣ (Φιλοσοφική Σχολή ΕΚΠΑ, 5ος όρ. Χρήστο Μπαλίκου, κυψελή 544) ή από την ιστοσελίδα: www.psych.uoa.gr.

2. Βιογραφικό σημείωμα, στο οποίο να αναφέρονται αναλυτικά οι σπουδές, η διδακτική εμπειρία, η επιστημονική και κοινωνική δραστηριότητα

3. Φωτοαντίγραφο Δελτίου Αστυνομικής Ταυτότητας

4. Φωτοαντίγραφο πτυχίου ή βεβαίωση ισοτιμίας πτυχίου από τον αρμόδιο φορέα αναγνώρισης τίτλων (ΔΟ-ΑΤΑΠ) για όσους/όσες προέρχονται από Πανεπιστήμια του εξωτερικού

5. Αναλυτική βαθμολογία προπτυχιακών μαθημάτων

6. Αντίγραφο πιστοποιητικού γλωσσομάθειας ξένης, διεθνούς γλώσσας, επιπέδου Β1

7. Για τους ξενόγλωσσους υποψήφιους/ες πιστοποιητικό ελληνομάθειας

8. Αντίτυπα ερευνητικών δημοσιευμάτων (εφόσον υπάρχουν)

9. Βεβαιώσεις διδακτικής, ερευνητικής ή επαγγελματικής εμπειρίας (εφόσον υπάρχουν)

10. Δύο συστατικές επιστολές. Οι συστατικές επιστολές πρέπει να φέρουν πρωτότυπη υπογραφή και να υποβληθούν σε κλειστό φάκελο υπογεγραμμένο από τον αποστολέα

11. Υπεύθυνη δήλωση του/της υποψήφιου/ας ότι μπορεί να ανταποκριθεί πλήρως στις απαιτήσεις της υποχρεωτικής φοίτησης σύμφωνα με αυτή την προκήρυξη και αναλαμβάνει το κόστος των σπουδών για όλα τα εξάμηνα

Η διαδικασία επιλογής περιλαμβάνει δύο φάσεις:

α. Γραπτές εξετάσεις στα μαθήματα: Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας-Στατιστική, Ψυχολογία της Προσωπικότητας και Κλινική Ψυχολογία.

Στις εξετάσεις αυτές συμμετέχουν όλοι οι υποψήφιοι. Όσοι υποψήφιοι δεν έχουν επαρκή επίδοση στις γραπτές εξετάσεις, αποκλείονται της περαιτέρω διαδικασίας. «Επαρκής» θεωρείται η βαθμολογία όταν ο υποψήφιος έχει επιτύχει μέσο όρο γραπτών εξετάσεων και στα τρία μαθήματα ίσο ή μεγαλύτερο του πέντε (5) με άριστα τα δέκα (10).

β. Συνέντευξη όσων υποψηφίων έχουν επαρκή επίδοση στις γραπτές εξετάσεις.

Οι υποψήφιοι προσέρχονται ενώπιον της Επιτροπής. Η Επιτροπή αξιολογεί τη συνολική συγκρότηση των υποψηφίων με βάση τις απαντήσεις τους στα ερωτήματα

που τους τίθενται και αξιολογεί ταυτόχρονα την επίδοση στις γραπτές εξετάσεις, τα στοιχεία του φακέλου τους, τις προηγούμενες σπουδές τους και ιδιαίτερα τη συναφή με την Κλινική Ψυχολογία εμπειρία και δραστηριότητά τους.

Η τελική επιλογή γίνεται με συνεκτίμηση όλων των παραπάνω παραγόντων.

Ο κατάλογος των επιτυχόντων υποβάλλεται με το σχετικό πρακτικό επιλογής στη Συνέλευση του Τμήματος για έγκριση. Μετά την έγκριση από τη Συνέλευση του Τμήματος, οι επιτυχόντες εγγράφονται στη Γραμματεία του Τμήματος Ψυχολογίας.

Άρθρο 6

Χρονική Διάρκεια Σπουδών

Η χρονική διάρκεια του Προγράμματος για την απονομή του Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στην «Κλινική Ψυχολογία» ορίζεται σε έξι (6) διδακτικά εξάμηνα. Ο χρόνος αυτός μπορεί να παραταθεί σε εξαιρετικές περιπτώσεις μετά από αιτιολογημένη αίτηση του ενδιαφερομένου και απόφαση της Συνέλευσης.

Ο ανώτατος επιτρεπόμενος χρόνος ολοκλήρωσης των σπουδών, ορίζεται στα επτά (7) ακαδημαϊκά εξάμηνα.

Σε ειδικές περιπτώσεις (π.χ., εγκυμοσύνη, στρατιωτική θητεία) κατόπιν σχετικής αιτιολογημένης αίτησης η Συνέλευση μπορεί, να εγκρίνει αναστολή φοίτησης για ένα μόνο ακαδημαϊκό έτος. Το χρονικό διάστημα της αναστολής φοίτησης δεν υπολογίζεται για τη συμπλήρωση του ανώτατου ορίου φοίτησης.

Σε κάθε άλλη περίπτωση, όπου φοιτητής/τρια αιτείται επιμήκυνση του χρόνου σπουδών, το θέμα εξετάζεται από τη Συντονιστική Επιτροπή του ΠΜΣ και τη Συνέλευση του Τμήματος.

Το πρώτο έτος είναι αμιγώς θεωρητικό, ενώ το δεύτερο και τρίτο έτος, εκτός από την παρακολούθηση μαθημάτων περιλαμβάνουν και πρακτική άσκηση σε κλινικά πλαίσια. Κατά το δεύτερο έτος γίνεται η «μικρή» πρακτική με συχνότητα 3 ημέρες/βδομάδα και στο τρίτο έτος η «μεγάλη» πρακτική που πραγματοποιείται σε καθημερινή βάση, ενώ παράλληλα παρακολουθούν κλινικά σεμινάρια και πραγματοποιούν τη διπλωματική τους εργασία.

Η τριετής φοίτηση κρίνεται απαραίτητη προκειμένου να εξασφαλιστεί το απαιτούμενο επίπεδο κατάρτισης ως προς την κλινική εφαρμογή μέσω της πρακτικής άσκησης.

Άρθρο 7

Πρόγραμμα Σπουδών

Το Πρόγραμμα Σπουδών περιλαμβάνει παραδόσεις, σεμινάρια εξειδικευμένης κατάρτισης, εργαστήρια, κλινικές ασκήσεις και διαλέξεις στην ελληνική ή την αγγλική γλώσσα, διά ζώσης ή και μέσω διαδικτύου, καθώς και συμμετοχή σε παρεμβατικά και ερευνητικά προγράμματα που εκπονούνται από το Τμήμα Ψυχολογίας. Επίσης, περιλαμβάνει συγγραφή διπλωματικής εργασίας, καθώς και πρακτική άσκηση σε σχετικούς με τον χώρο της Κλινικής Ψυχολογίας φορείς.

Ειδικότερα, το πρόγραμμα σπουδών περιλαμβάνει:

Α. Επιτυχή παρακολούθηση σε μια σειρά μαθημάτων και σεμιναρίων:

Η διάρκεια του διδακτικού εξαμήνου δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 13 εβδομάδων. Η εξασφάλιση της ελάχιστης διάρκειας, αν χρειαστεί, επιτυγχάνεται με μικρή παράταση του εξαμήνου ή/και διενέργεια συμπληρωματικών μαθημάτων. Ο φοιτητής που δικαιολογημένα δεν παρουσιάστηκε στις εξετάσεις (Φεβρουαρίου ή Ιουνίου) ή απέτυχε σε μάθημα μπορεί να εξετασθεί σε συνεννόηση με τον διδάσκοντα και τη Συντονιστική Επιτροπή Προγράμματος.

Εάν μεταπτυχιακός φοιτητής αποτύχει στην εξέταση μαθήματος ή μαθημάτων, ούτως ώστε σύμφωνα με όσο ορίζονται στον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών θεωρείται ότι δεν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς το πρόγραμμα, εξετάζεται, ύστερα από αίτησή του, από τριμελή επιτροπή μελών ΔΕΠ του Τμήματος, τα μέλη της οποίας έχουν το ίδιο ή συναφές αντικείμενο με το εξεταζόμενο μάθημα και ορίζονται από τη Συνέλευση του Τμήματος. Από την επιτροπή εξαιρείται ο υπεύθυνος της εξέτασης διδασκων (παρ.6, άρ. 34, ν. 4485/2017).

Οι διδάσκοντες είναι αρμόδιοι για το περιεχόμενο, τους μαθησιακούς στόχους, τη βιβλιογραφία και τον τρόπο αξιολόγησης του κάθε μαθήματος, λαμβάνοντας υπόψη τα ECTS του κάθε μαθήματος και καταθέτουν στη Γραμματεία του ΠΜΣ την περιγραφή του μαθήματος.

Τα διδασκόμενα μαθήματα κατανέμονται σε τέσσερις θεματικές ενότητες:

1. Αξιολόγηση
2. Παρέμβαση-Θεραπεία
3. Ερευνητικός Σχεδιασμός-Στατιστική
4. Πρόληψη

Τα μαθήματα, η διδακτική και ερευνητική απασχόληση, τα εργαστήρια και οι κάθε άλλου είδους εκπαιδευτικές και ερευνητικές δραστηριότητες για την απονομή του μεταπτυχιακού τίτλου του άρθρου 3, καθορίζονται ως εξής:

Α' Εξάμηνο		
Μάθημα	Ώρες/ εβδομάδα	ECTS
Σύγχρονα Ταξινόμικά Συστήματα Ψυχοπαθολογίας (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, 5th Edition, DSM-5 και International Classification of Diseases, 10th Edition, ICD-11)	3	3
Ψυχοπαθολογία Ι: Ψυχοδυναμική Προσέγγιση Ψυχοπαθολογίας Ενηλίκων	3,5	6
Ψυχοπαθολογία ΙΙ: Ψυχοδυναμική Προσέγγιση Ψυχοπαθολογίας Παιδιού - Εφήβου	3,5	6
Αξιολόγηση Ι: Γνωστικές Λειτουργίες (WAIS, WISC Stanford -Binet, WPPSI, RAVEN)	3,5	6
Δεοντολογία	3	4
Νευροψυχολογία	3	3

Βασικές Αρχές Ψυχοφαρμακολογίας	2	2
Σύνολο	21,5	30
Β' Εξάμηνο		
Μάθημα	Ώρες/ εβδομάδα	ECTS
Ψυχοθεραπεία Ι - Ψυχοδυναμική Προσέγγιση Ψυχοθεραπείες Ενηλίκων	3,5	6
Ψυχοθεραπεία ΙΙ - Ψυχοδυναμική Προσέγγιση Ψυχοθεραπείες Παιδιών και Εφήβων	3,5	6
Αξιολόγηση ΙΙ: Προβλητικές Μέθοδοι Αξιολόγησης - Κλινική συνέντευξη	3	4
Ψυχολογία και Ψυχοθεραπεία Ομάδας	3	4
Αξιολόγηση ΙΙΙ - MMPI	3	3
Νευρο-ψυχολογική Αξιολόγηση Ενηλίκων και Παιδιών	3	3
Σύγχρονα Θέματα στην Κλινική Ψυχολογία	3	4
Σύνολο	22	30
Γ' Εξάμηνο		
Μάθημα	Ώρες/ εβδομάδα	ECTS
Ψυχοπαθολογία ΙΙΙ: Γνωσιακή-συμπεριφοριστική Προσέγγιση Ψυχοπαθολογίας Ενηλίκων	3,5	6
Ψυχοπαθολογία ΙV: Γνωσιακή - συμπεριφοριστική Προσέγγιση Ψυχοπαθολογίας Παιδιού - Εφήβου	3,5	6
Ποιοτική μεθοδολογία στην κλινική έρευνα	3	4
Αξιολόγηση ΙΙΙ: Προσωπικότητα-Ψυχοπαθολογία	3	4
Στατιστική και Ποσοτική Μεθοδολογία Ι	3	4
Πρακτική Άσκηση	24	6
Σύνολο	40	30
Δ' Εξάμηνο		
Μάθημα	Ώρες/ εβδομάδα	ECTS
Ψυχοθεραπεία ΙV: Γνωσιακή-συμπεριφοριστική	3,5	6

Προσέγγιση Ψυχοθεραπείας Ενηλίκων		
Ψυχοθεραπεία IV: Γνωσιακή - συμπεριφοριστική Προσέγγιση Ψυχοθεραπείας Παιδιού - Εφήβου	3,5	6
Αξιολόγηση IV: Προσωπικότητα - Ψυχοπαθολογία (Προβολικά Τεστ Rorschach, TAT, CAT, σχέδιο, DUSS)	3	3
Θεραπεία Οικογένειας - Ζεύγους	3	3
Στατιστική και Π οσοτική Μεθοδολογία II	3	3
Κλινική Ψυχολογία της Υγείας - Ψυχοσωματική	3	3
Πρακτική Άσκηση	21	6
Σύνολο	40	30
Ε' Εξάμηνο		
Μάθημα	Ώρες/ εβδομάδα	ECTS
Δημιουργία και Λειτουργία Δομών Ψυχικής Υγείας στην Κοινότητα και Διεπιστημονική Διασύνδεση	3	4
Αξιολόγηση IV: Σύνθεση - Έκθεση	3	4
Πρακτική Άσκηση	35	12
Διπλωματική εργασία		10
Σύνολο	41	30
ΣΤ' Εξάμηνο		
Μάθημα	Ώρες/ εβδομάδα	ECTS
Αξιολόγηση V: Πρακτική Άσκηση Σύνθεση-Έκθεση 3	3	4
Κοινωνική Κλινική Ψυχολογία - Πρόληψη 3	3	4
Πρακτική Άσκηση 35/εβδομάδα	35	12
Διπλωματική εργασία		10
Σύνολο	41	30

Σύνολο ECTS για τα έξι (6) εξάμηνα: 180 Π.Μ.

Όλα τα μαθήματα είναι υποχρεωτικά. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα στοχεύει στην εξοικείωση των σπουδαστών με όλες τις σύγχρονες, επικρατούσες προσεγγίσεις της Κλινικής Ψυχολογίας.

Περιεχόμενο/Περιγραφή μαθημάτων

1. Σύγχρονα Ταξινομικά Συστήματα Ψυχοπαθολογίας (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, 5th Edition, DSM-5 και International Classification of Diseases, 10th Edition, ICD-11)

Στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με τις κύριες ψυχοπαθολογικές οντότητες που αναφέρονται στα Διαγνωστικά Συστήματα που χρησιμοποιούνται παγκοσμίως, δηλαδή το Διαγνωστικό και Στατιστικό Εγχειρίδιο της Αμερικάνικης Ψυχιατρικής Εταιρείας (Diagnostic and Statistical Manual 5-DSM-5) της Αμερικάνικης Ψυχιατρικής Εταιρείας, ICD-11 International Classification of Diseases WHO του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας ICD-11. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται σε διαταραχές που προκύπτουν πιο συχνά στην κλινική πρακτική. Η παρουσίαση των διαταραχών γίνεται: (1) μέσω παρουσίασης περιστατικού και κλινικής συνέντευξης, παρουσία των φοιτητών, για την καλύτερη σύνδεση των θεωρητικών αρχών με τα πραγματικά δεδομένα που θα αντιμετωπίσουν σε κλινικό περιβάλλον (2) μέσω προβολών (περιλαμβάνουν ιστορικά στοιχεία για την διαταραχή, όπως και κοινωνιολογικές και πολιτισμικές αναλύσεις για να συνθέσει μια πιο ολιστική κατανόηση της) (3) μέσω κριτικού διαλόγου μεταξύ των διδασκόντων και μεταξύ των μεταπτυχιακών φοιτητών.4) μέσω role play όταν δεν ήταν εφικτή η κλινική παρουσίαση. Επιπλέον, κάθε μάθημα ολοκληρώνονταν με μια εξέταση υπό την μορφή ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής, μέσω της οποίας αποσαφηνίζονταν λεπτά θέματα διαφορο-διαγνωστικής.

2. Ψυχοπαθολογία I: Ψυχοδυναμική Προσέγγιση Ψυχοπαθολογίας Ενηλίκων

Στόχος του μαθήματος είναι η εμβάθυνση στην ψυχοδυναμική προσέγγιση σχετικά με την αιτιολογία και παρέμβαση στις μορφές ψυχοπαθολογίας ενηλίκων που παρουσιάζονται πιο συχνά στην κλινική πρακτική σήμερα. Το μάθημα ξεκινά με μια εισαγωγή σχετικά με την πορεία και εξέλιξη της ψυχοδυναμικής προσέγγισης από την αφετηρία της μέχρι και σήμερα. Στην συνέχεια μελετώνται θεμελιακές διαστάσεις της ψυχικής λειτουργίας και δυσλειτουργίας όπως το ψυχικό όργανο και η αναπτυξιακή πορεία του τόσο σχετικά με την φυσιολογική ανάπτυξη όσο και την αποκλίνουσα· η ανάπτυξη-δόμηση της προσωπικότητας, με αναφορά σε φυσιολογικές και αποκλίνουσες διαστάσεις· βασικές ενδείξεις ψυχοπαθολογίας- σύμπτωμα, διαταραχές του χαρακτήρα/προσωπικότητας, προβλήματα συμβολοποίησης και ρύθμισης του θυμικού. Μελετώνται αναλυτικά οι εξής διαταραχές βάση θεωρητικών τοποθετήσεων και κλινικών παραδειγμάτων: διαταραχή πανικού, ιδεοψυχαναγκαστική διαταραχή, σχιζοφρένεια, παραληρητική διαταραχή, κατάθλιψη, μανία, οριακή διαταραχή προσωπικότητας, ναρκισσιστική διαταραχή, διαταραχές συνδεδεμένες με εξάρτηση από ουσίες, ψυχοσωματικές διαταραχές, παραφυλίες, διαταραχές της πρόσληψης τροφής.

3. Ψυχοπαθολογία II: Ψυχοδυναμική Προσέγγιση Ψυχοπαθολογίας Παιδιού - Εφήβου

Στο παρόν μάθημα εισάγονται οι μεταπτυχιακοί φοιτητές στις βασικές αρχές της ψυχοδυναμικής κατανόη-

σης σχετικά με την ψυχοπαθολογία των παιδιών και των εφήβων. Καταρχάς μελετώνται τα βασικά αναπτυξιακά στάδια όπως η προσχολική ηλικία, η λανθάνουσα και η εφηβεία, τόσο σχετικά με την φυσιολογική ανάπτυξη όσο και με τις βασικές δυσκολίες που μπορεί να προκύψουν, όπως το τραύμα, η απώλεια και το πένθος. Στη συνέχεια παρουσιάζονται αναλυτικά οι κυριότερες οντότητες από πλευράς ψυχοπαθολογίας που συναντούμε στα παιδιά και τους εφήβους όπως η διαταραχή του άγχους αποχωρισμού, φοβίες (περιλαμβανόμενη και η σχολική φοβία) ιδεο - ψυχαναγκαστική διαταραχή, ψυχώσεις-αυτισμός, διαταραχές της πρόσληψης τροφής (ψυχογενής ανορεξία, ψυχογενής βουλιμία) οριακές διαταραχές στα παιδιά, δυσφορία του γένους, ψυχοσωματικές διαταραχές. Περιλαμβάνονται στοιχεία σε σχέση με την συμπτωματολογία, την επιδημιολογία, την αιτιολογία και την παρέμβαση σύμφωνα με το ψυχοδυναμικό μοντέλο.

4. Αξιολόγηση I: Γνωστικές Λειτουργίες: Wechsler Adult Intelligence Test, (WAIS) Wechsler Intelligence test for Children (WISC), Wechsler Preschool and Primary Scales of Intelligence (WPPSI), Ravens Progressive Matrices)

Το μάθημα αυτό έχει ως στόχο την διδασκαλία μεθόδων και ψυχομετρικών εργαλείων αξιολόγησης - μέτρησης των γνωστικών δεξιοτήτων του ανθρώπου. Παρουσιάζονται και μελετώνται ψυχομετρικά μέσα όπως το WISC, το WAIS, το WPPSI και το Ravens Progressive Matrices. Η βασική διδασκαλία πραγματοποιείται με τις εκδόσεις που είναι σταθμισμένες στον ελληνικό πληθυσμό. Οι διδακτικές ενότητες περιλαμβάνουν (1) την φύση της νοημοσύνης: ιστορική αναδρομή, θεωρίες για τη νοημοσύνη και η διαχρονική διάσταση της. (2) αξιολόγηση νοητικών ικανοτήτων: αρχές επαγγελματικής δεοντολογίας. (3) κλινική χρήση των εργαλείων μέτρησης νοημοσύνης. (4) αναλυτική παρουσίαση της ελληνικής κλίμακας νοημοσύνης WISC-III για παιδιά και εφήβους - I. Λεπτομερής παρουσίαση των ψυχομετρικών ιδιοτήτων και κλινικών παρατηρήσεων που αφορούν στις υποκλίμακες της ελληνικής κλίμακας νοημοσύνης WISC-III. (5) αναλυτική παρουσίαση της ελληνικής κλίμακας νοημοσύνης WISC-III για παιδιά και εφήβους-II. Παρουσίαση μεθόδου ανάλυσης των αποτελεσμάτων από την κλίμακα νοημοσύνης WISC-III. (6) παρουσίαση κλινικών πρωτόκολλων και ερμηνεία (7) χορήγηση από κάθε φοιτητή ενός WISC-III σε παιδί-έφηβο και παρουσίαση του στην τάξη (8) παρουσίαση τρόπων συγγραφής των αποτελεσμάτων του WISC-III στην ψυχολογική έκθεση. (9) αναλυτική παρουσίαση της ελληνικής κλίμακας νοημοσύνης WPPSI-III για παιδιά. Παρουσίαση μεθόδου ανάλυσης των αποτελεσμάτων και ερμηνεία. (10) αναλυτική παρουσίαση της ελληνικής κλίμακας νοημοσύνης WAIS-III για ενήλικες. Παρουσίαση μεθόδου ανάλυσης των αποτελεσμάτων και ερμηνεία (11) αναλυτική παρουσίαση της κλίμακας νοημοσύνης Ravens Progressive Matrices. Παρουσίαση μεθόδου ανάλυσης των αποτελεσμάτων και ερμηνεία.

5. Δεοντολογία

Το μάθημα στοχεύει στην κατανόηση, εξοικείωση και ευαισθητοποίηση των φοιτητριών/ων σε θέματα δεοντολογίας και βιοηθικής. Μελετώνται οι βασικές αρχές της

Δεοντολογίας στο πλαίσιο της κλινικής πράξης καθώς και της κλινικής έρευνας. Επίσης, γίνεται εισαγωγή στη Βιοηθική: ορισμός, ιστορική αναδρομή, εξέλιξη, βασικές αρχές. Οι φοιτητές/τριες καλούνται να αναστοχασθούν και να εντοπίσουν ηθικά και δεοντολογικά διλήμματα που προκύπτουν στην άσκηση του επαγγέλματος του ψυχολόγου/κλινικού ψυχολόγου. Μελετώνται νομικά και ηθικά ζητήματα στη διεξαγωγή της κλινικής πράξης, ψυχοθεραπείας και ψυχολογικής αξιολόγησης, καθώς και ηθικά ζητήματα και αρχές που αφορούν ερευνητικά πρωτόκολλα και γενικότερα την ερευνητική διαδικασία. Βάση αρχών δεοντολογίας, καθώς και παρουσιάσει περιπτώσεων, γίνεται συζήτηση για την αξιολόγηση και επίλυση των ηθικών διλημάτων και του τρόπου λήψης αποφάσεων σε τέτοια ζητήματα. Επίσης οι φοιτητές παροτρύνονται να προβούν σε αναστοχασμό και αυτοπαρατήρηση σχετικά με στάσεις, αξίες, προκαταλήψεις αντιλήψεις που επηρεάζουν την επαγγελματική τους συμπεριφορά και άπτονται ζητημάτων ηθικής και δεοντολογίας

6. Νευροψυχολογία

Το μάθημα καλύπτει τα βασικά χαρακτηριστικά των κύριων νευροψυχολογικών διαταραχών του ενήλικα που ο κλινικός ψυχολόγος μπορεί να συναντήσει στην κλινική πράξη, με έμφαση στις διαταραχές που εμπλέκουν μνημονικούς μηχανισμούς. Το μάθημα στοχεύει στη συνοπτική ανάλυση των βασικών νευρωνικών μηχανισμών των διαταραχών αυτών, την κατανόηση της παθοφυσιολογίας τους, την κλινική τους περιγραφή, σε διαφοροδιαγνωστικά ζητήματα, σε βασικά στοιχεία της αξιολόγησής τους, καθώς και στην περιγραφή τεκμηριωμένων θεραπευτικών παρεμβάσεων. Δίνεται έμφαση στην ανάλυση χαρακτηριστικών κλινικών περιστατικών από τη σκοπιά του κλινικού ψυχολόγου. Το μάθημα εστιάζεται στις διαταραχές που επιδρούν σε μνημονικούς μηχανισμούς, οι οποίες είναι και οι πιο συχνές στη νευροψυχολογία. Οι διαταραχές που συμπεριλαμβάνονται είναι νευροεκφυλιστικές αλλά και επίκτητες, καθώς και ψυχιατρικές. Οι διαταραχές αυτές καλύπτονται από τη διαγνωστική σκοπιά (διαφοροδιάγνωση διαταραχών με συναφή συμπτωματολογία), τη θεωρητική σκοπιά (εγκεφαλικοί μηχανισμοί, μνημονικά συστήματα), καθώς και την κλινική σκοπιά (φαινομενολογία των διαταραχών, πρόγνωση, κλινική εκτίμηση από το νευροψυχολόγο, θεραπευτικές προσεγγίσεις). Δίνεται έμφαση στη διεπιστημονική συνεργασία ως προς τη διαφοροδιάγνωση και τη θεραπευτική αντιμετώπιση, μέσω της ανάλυσης κλινικών περιστατικών.

Στο τέλος του μαθήματος οι φοιτητές θα μπορούν να περιγράψουν τα βασικά μνημονικά συστήματα του εγκεφάλου και το νευροφυσιολογικό τους υπόβαθρο, να διαφοροποιήσουν τις διαταραχές με βάση τα κλινικά τους χαρακτηριστικά και άλλα στοιχεία, να κατανοήσουν τον τρόπο της κλινικής εκτίμησης των διαταραχών και να προβλέψουν την εξέλιξή τους να εκτεθούν στις πιο πρόσφατες θεωρητικές και κλινικές προσεγγίσεις στον τομέα των ανοιών, να εκτεθούν σε ζητήματα αποκατάστασης και μη φαρμακευτικών παρεμβάσεων.

7. Βασικές Αρχές Ψυχοφαρμακολογίας

Στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών/-τριών με βασικές έννοιες της ψυχοφαρμακολογίας και η κατανόηση των ιδιοτήτων και μηχανισμών δράσης των βασικών κατηγοριών ψυχοτρόπων φαρμάκων. Οι επιμέρους ενότητες περιλαμβάνουν:

- Εισαγωγή στις έννοιες της φαρμακοκινητικής και φαρμακοδυναμικής.

- Συνοπτική παρουσίαση της νευροδιαβίβασης και των νευροδιαβιβαστών.

- Φάρμακα, τα οποία χορηγούνται στη θεραπεία αγχώδων διαταραχών, κατάθλιψης, σχιζοφρένειας, διπολικής διαταραχής, εξαρτήσεων (αιθυλική αλκοόλη, κοκαΐνη, οποιοειδή, αμφεταμίνες, ινδική κάνναβη).

- Παρουσίαση κλινικών περιστατικών και λεπτομερής ανάλυση αντιμετώπισης αυτών.

8. Ψυχοθεραπεία I - Ψυχοδυναμική Προσέγγιση Ψυχοθεραπείας Ενηλίκων

Στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση και εμπέδωση των σπουδαστών στην ψυχοδυναμική προσέγγιση ψυχοθεραπείας ενηλίκων. Καταρχάς, παρουσιάζονται θεμελιακές σχετικές πτυχές στο έργο του Sigmund Freud και στα βασικά μετέπειτα θεωρητικά ρεύματα της ψυχοδυναμικής προσέγγισης όπως η Ψυχολογία του Εγώ (Ego Psychology), η Ψυχολογία του Εαυτού (Self-Psychology), Προσέγγιση των Αντικειμενότροπων Σχέσεων, (Object Relations), Κλαϊνική Προσέγγιση (Kleinian Approach) Δια-Προσωπική Προσέγγιση (Interpersonal Approach), Δι-υποκειμενική Προσέγγιση (Intersubjective Approach), Σχεσιακή Προσέγγιση (Relational Approach) με αναφορά στους Anna Freud, Melanie Klein, Donald Winnicott, Wilfred Bion, Heinz Kohut, Andre Green, κ.α.. Στην συνέχεια μελετώνται βασικές διαστάσεις της ψυχοδυναμικής ψυχοθεραπείας όπως το θεραπευτικό πλαίσιο, το θεραπευτικό συμβόλαιο, η θεραπευτική συμμαχία, ψυχανάλυση - ψυχοθεραπεία, κριτήρια αναλυτικότητας -ενδείξεις για άλλες ψυχοθεραπευτικές προσεγγίσεις, μεταβίβαση-αντιμεταβίβαση, εκδραμάτιση, διαδραμάτιση, το όνειρο, η παλινδρόμηση, η αντίσταση, η ερμηνεία, τερματισμός, έρευνα. Η έννοιες αυτές μελετώνται βάση θεωρητικών έργων καθώς και παρουσίαση κλινικών περιστατικών.

9. Ψυχοθεραπεία II - Ψυχοδυναμική Προσέγγιση Ψυχοθεραπείες Παιδιών και Εφήβων

Στο παρόν μάθημα βασικός στόχος είναι η παρουσίαση των βασικών ψυχαναλυτικών αρχών σχετικά με θέματα τεχνικής στην ψυχαναλυτική ψυχοθεραπεία παιδιών και εφήβων. Το μάθημα είναι χωρισμένο στις παρακάτω ενότητες: (1) βασικές αρχές ψυχαναλυτικής ψυχοθεραπείας παιδιών (2) τεχνική συνέντευξης με γονείς και παιδιά (3) μεταβίβαση στην ψυχοθεραπεία παιδιών και εφήβων (4) αντιμεταβίβαση στην ψυχοθεραπεία παιδιών και εφήβων (5) προβλητική ταύτιση στην ψυχοθεραπεία παιδιών και εφήβων (6) η χρήση της ερμηνείας στην ψυχοθεραπεία παιδιών και εφήβων (7) εργασία με γονείς παιδιού σε ψυχοθεραπεία (8) ψυχαναλυτική παρατήρηση βρέφους (9) κλινική εφαρμογή: Βραχεία Ψυχοδυναμική Ψυχοθεραπεία στην παιδική κατάθλιψη (10) πρώτη παρέμβαση: βραχεία ψυχαναλυτική εργασία με γονείς και νήπια (11) ψυχοθεραπευτικές ιδιαιτερότητες στην εργα-

σία με εφήβους (12) ψυχοθεραπευτικές ιδιαιτερότητες σε βαριές αναπτυξιακές διαταραχές. Γίνεται παρουσίαση κλινικού υλικού το οποίο αναφέρεται στο υπό συζήτηση αντικείμενο και επιχειρείται η σύνδεση της θεωρίας με την κλινική πράξη, πράγμα το οποίο διευκολύνει την κατανόηση από την πλευρά των σπουδαστών

10. Κλινική Συνέντευξη

Στόχος του μαθήματος είναι η εμπέδωση των φοιτητών στην θεωρία σχετικά με την κλινική συνέντευξη καθώς και η εκπαίδευση τους στην κλινική τεχνική της συνέντευξης. Παρουσιάζονται θεμελιακές προσεγγίσεις σχετικά με την θεωρία και την τεχνική της συνέντευξης και περιγράφεται η διαδικασία της συνέντευξης με έμφαση σε θεμελιακά θέματα όπως το πλαίσιο, ο στόχος, η διάρκεια, η δεοντολογία, η παρέμβαση στην ψυχοθεραπεία. Στη συνέχεια μελετάται μία σημαντική πτυχή της συνέντευξης, το αίτημα σε όλες του τις εκφάνσεις: τι είναι το αίτημα, δυσκολίες ως προς το αίτημα, έκφραση του αιτήματος, μη λεκτική έκφραση, επείγον αίτημα, αντιστάσεις, ερμηνεία του αιτήματος. Ακολουθεί η μελέτη των δυσκολιών που συναντώνται κατά τη συνέντευξη από την πλευρά του ασθενούς, από την πλευρά του ψυχολόγου, από την πλευρά της οικογένειας, καθώς και των δυσκολιών κατά τη συνέντευξη που συνδέονται με συγκεκριμένες παθολογίες: κατάθλιψη, σωματοποίηση, ψύχωση. Μέρος του μαθήματος αφιερώνεται σε ειδικές συνθήκες συνέντευξης, όπως συνέντευξη με παιδιά, συνέντευξη με εφήβους, συνέντευξη με τρίτη ηλικία, οικογένειες. Στη συνέχεια μελετάται η διαδοχή των συνεντεύξεων, δηλαδή η πορεία από τη διάγνωση στη θεραπεία. Το μάθημα καταλήγει στη μελέτη και την σπουδαιότητα της συνέντευξης στην έρευνα, συγκεκριμένα τον τύπο ερευνητικής συνέντευξης, τον σκοπό της συνέντευξης στην έρευνα, την ανάλυση της. Η βήμα προς βήμα διδασκαλία της τεχνικής της συνέντευξης και ως εκ τούτου η πρόσληψη και κατανόηση της τόσο σε επίπεδο εσωτερικό (σπουδαιότητα, επίδραση, δεοντολογία) όσο και εξωτερικό (τεχνική, πλαίσιο κ.λπ) εδραιώνεται με την παρουσίαση και επεξεργασία κλινικών περιστατικών μέσα από προβολή βιντεοσκοπημένων συνεντεύξεων και περιστατικών και από την ανάλογη βιβλιογραφία

11. Αξιολόγηση II: Προβλητικές Μέθοδοι Αξιολόγησης - Bender Gestalt, Σχέδιο, Thematic Apperception Test (TAT) Μύθοι της Düss

Στο μάθημα οι φοιτητές εισάγονται στην θεωρία και πρακτική της αξιολόγησης με προβολικά μέσα (τεστ). Ξεκινά με την εισαγωγή στις προβολικές δοκιμασίες (βασικές έννοιες, ιστορική εξέλιξη), στην αναφορά στο κλινικό πλαίσιο της ψυχοδιαγνωστικής εκτίμησης, στις θεμελιώδεις αρχές της ψυχολογικής αξιολόγησης με προβολικές τεχνικές, όπως η σχέση ψυχολόγου - αξιολογούμενου, συμπεριλαμβανομένης της μεταβίβασης-αντιμεταβίβασης, και η ηθική και δεοντολογία. Στην συνέχεια οι φοιτητές εκπαιδεύονται στην χορήγηση και ερμηνεία των παρακάτω προβολικών δοκιμασιών: Bender-Gestalt Visual-Motor Test, House Tree Person Test, Σχέδιο Οικογένειας, Thematic Apperception Test (TAT) Childrens Apperception Test (CAT), Fables de Düss. Στη συνέχεια ο κάθε φοιτητής καλείται να παρουσιάσει

ένα πρωτόκολλο που έχει χορηγήσει το οποίο αναλύεται κλινικά στην τάξη. Στο τέλος του μαθήματος ο φοιτητής πρέπει να μπορεί να χορηγήσει προβολικές δοκιμασίες να κάνει ερμηνευτικές υποθέσεις στο πρωτόκολλο και να γράψει την ψυχολογική έκθεση για την αξιολόγηση της προσωπικότητας με βάση τις δοκιμασίες.

12. Κοινωνική Κλινική Ψυχολογία - Πρόληψη

Το μάθημα αποτελεί μια εισαγωγή στο πεδίο της κλινικής κοινωνικής ψυχολογίας (ΚΚΨ) με έμφαση στην πρόληψη. Η κοινωνική ψυχολογία αφορά στην επιστημονική μελέτη τη σχέση ανάμεσα στον άνθρωπο και τα συστήματα ή κοινότητες που δημιουργεί και τον περικλείουν. Το μάθημα έχει ως στόχο να παρέχει στους φοιτητές:

1) μια επισκόπηση της ιστορίας και της ανάπτυξης της κοινωνικής ψυχολογίας, σε διεθνές επίπεδο και στην Ελλάδα ειδικότερα,

2) έκθεση στις βασικές έννοιες και αξίες που συνδέονται με την κοινωνική ψυχολογία και άλλα συναφή πεδία (κλινική ψυχολογία, κοινωνική/διαπολιτισμική ψυχιατρική, δημόσια υγεία,) και

3) διδασκαλία των κλινικών εφαρμογών της κοινωνικής ψυχολογίας στο πεδίο,

4) εισαγωγή και εμβάθυνση στη έννοια της πρόληψης, και σε συχνές προληπτικές παρεμβάσεις που εφαρμόζονται στην κοινότητα σήμερα (π.χ. παρεμβάσεις πρόληψης στην σχολική κοινότητα, πρόληψη σε ευάλωτες ομάδες όπως προσφυγές, άτομα από οικογένειες με άτομα που πάσχουν από σοβαρές ψυχικές ασθένειες). Τέλος, θα γίνει μια σύνδεση της ΚΚΨ με το νεο-αναπτυχθέν πεδίο της παγκόσμιας ψυχικής υγείας, «το πεδίο μελέτης, έρευνας και πρακτικής που δίνει προτεραιότητα στη βελτίωση των υπηρεσιών ψυχικής υγείας και την επίτευξη των ισότιμης στην πρόσβαση σε αυτές για όλους τους ανθρώπους παγκοσμίως»

13. Αξιολόγηση III - Minnesota Multiphasic Personality Inventory -MMPI-2RF Restructured Forms

Στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση και η εκπαίδευση των σπουδαστών στην δοκιμασία αυτο-αναφοράς Minnesota Multiphasic Personality Inventory MMPI-2RF. Καταρχάς αναφέρονται οι βασικές αρχές της αξιολόγησης με δοκιμασίες αυτο-αναφοράς. Παρουσιάζεται το MMPI, σύντομη σχετικά με την εξέλιξη του εργαλείου από την πρώτη εκδοχή μέχρι σήμερα, καθώς και οι οδηγίες χορήγησης. Αναφέρονται και συζητούνται θέματα αξιοπιστίας και εγκυρότητας, καθώς και συνάφεια με άλλες κλίμακες και εργαλεία. Στην συνέχεια μελετώνται οι υπο-κλίμακες του, η ερμηνεία τους καθώς και η ερμηνεία της κλίμακας συνολικά. Στο μάθημα παρουσιάζονται και μελετώνται πρωτόκολλα MMPI. Οι σπουδαστές χορηγούν, ερμηνεύουν δυο περιπτώσεις με το MMPI και γράφουν εκθέσεις σχετικά τα ευρήματά τους.

14. Νευροψυχολογική Αξιολόγηση Ενηλίκων και Παιδιών

Το μάθημα καλύπτει τα βασικά στοιχεία της νευροψυχολογικής εκτίμησης, από τη θεωρητική αλλά και την κλινική σκοπιά. Κύριος στόχος του μαθήματος είναι να παρουσιάσει στον μεταπτυχιακό φοιτητή κλινικής ψυχολογίας τα πιο διαδεδομένα νευροψυχολογικά εργαλεία που χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση των νοητικών

λειτουργιών και δυσλειτουργιών, ώστε ο φοιτητής να μπορεί να συνδέσει τις νοητικές δυσλειτουργίες με τις εγκεφαλικές διαταραχές. Το μάθημα αξιοποιεί γνώσεις από τους κλάδους της νευροαπεικόνισης, της νευροψυχολογίας και της νευρολογίας για τη σύνθεση των πληροφοριών που οι κλάδοι αυτοί παρέχουν, με στόχο την ερμηνεία των διαταραχών. Το μάθημα θα καλύψει την εκτίμηση των πιο συνηθισμένων νευροψυχολογικών διαταραχών στους ενήλικες, όπως οι νευροεγκεφαλίστικες διαταραχές, η επιληψία, τα εγκεφαλικά επεισόδια με επίπτωση στο λόγο (αφασία) ή σε άλλες λειτουργίες, οι κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις κ.ά. Θα συμπεριλάβει επίσης τις νέες τάσεις στη νευροψυχολογική εκτίμηση. Η έμφαση του μαθήματος θα είναι τόσο θεωρητική όσο και εφαρμοσμένη, μέσω της παρουσίασης και ανάλυσης κλινικών περιστατικών, της εξάσκησης στη χορήγηση των πιο βασικών νευροψυχολογικών εργαλείων και της ερμηνείας τους. Το μάθημα προϋποθέτει γνώσεις των WISC-V και WAIS-IV, τα οποία έχουν ενσωματώσει αρχές της νευροψυχολογικής εκτίμησης στις παρούσες εκδόσεις τους. Το μάθημα συμπεριλαμβάνει τα βασικά τμήματα της νευροψυχολογικής έκθεσης: το αίτημα της παραπομπής, το κλινικό ιστορικό, τα αποτελέσματα των τεστ, τα συμπεράσματα και οι συστάσεις. Καλύπτει τα ακόλουθα θέματα: βασικές αρχές της νευροψυχολογικής εκτίμησης, λήψη ιστορικού, επιλογή των νευροψυχολογικών εργαλείων, χορήγηση των νευροψυχολογικών τεστ, ερμηνεία. Καλύπτει τις ακόλουθες κατηγορίες δοκιμασιών:

- Δοκιμασίες προσοχής (βραχύχρονης μνήμης, .ενεργού μνήμης, διατήρησης της προσοχής)
- Δοκιμασίες μνήμης (οπτικής, λεκτικής, μνήμη καταλόγων λέξεων με ή χωρίς σημασιολογική ομαδοποίηση).
- Δοκιμασίες σημασιολογικής μνήμης, γλώσσας και κατονομασίας.
- Δοκιμασίες εκτελεστικών λειτουργιών και λεκτικής ευχέρειας.
- Δοκιμασίες ρέουσας νοημοσύνης και αφαιρετικής σκέψης.
- Δοκιμασίες οπτικοχωρικών λειτουργιών και αντίληψης, ημιαμέλειας.
- Δοκιμασίες κινητικών και κατασκευαστικών λειτουργιών.
- Δοκιμασίες εγκυρότητας της νευροψυχολογικής εκτίμησης και προσπάθειας.

15. Σύγχρονα Θέματα στην Κλινική Ψυχολογία

Στόχος του μαθήματος αυτού είναι να ευαισθητοποιηθεί και να εμβαθύνει ο φοιτητής σε ειδικά και σύγχρονα θέματα που απασχολούν τον κλινικό ψυχολόγο σχετικά με την κλινική αξιολόγηση, την παρέμβαση και την πρόληψη και να εξοικειωθεί με τον ρόλο του κλινικού ψυχολόγου καθώς θα εκτίθεται σε αντίστοιχα κλινικά πλαίσια. Έτσι, το παρόν μάθημα καταδεικνύει τον ρόλο του κλινικού ψυχολόγου σε εξειδικευμένα κλινικά πλαίσια. Παρουσιάζονται θέματα κλινικά που αφορούν την σύγχρονη εποχή και μελετάται ο τρόπος με τον οποίο αυτά αντιμετωπίζονται σε αντίστοιχες δομές. Ενδεικτικά, τέτοια ειδικά θέματα είναι η δουλειά του κλινικού ψυχολόγου με μετανάστες στις διαφορετικές δομές που έχουν

συγκροτηθεί γύρω από το αντικείμενο, νέες μορφές οικογενειών - μονογονική, πολυγονική, ΛΟΑΤΙ (Λεσβίες, Ομοφυλόφιλοι, Αμφίφυλόφιλοι, Τρανς, και Ιντερσεξ) κακοποιημένες γυναίκες, πρόωρη γέννηση, παιδιά που αντιμετωπίζουν πένθος, θύματα εκφοβισμού στο σχολείο, αυτισμό, ψυχοσωματικές διαταραχές, χρόνια σωματικά νοσήματα, χρήση ουσιών, θέματα που αφορούν σε δυσκολίες σε σχέση με την σεξουαλικότητα όπως δυσφορία με την ταυτότητα του γένους. Οι φοιτητές έχουν την ευκαιρία να έρθουν αντιμέτωποι με τον ρόλο του κλινικού ψυχολόγου σε δομές όπως, αστυνομία, φυλακές, μονάδες απεξάρτησης, μονάδες εφηβικής εξάρτησης από το διαδίκτυο κ.λπ. Για τον λόγο αυτό, προσκαλούνται επιστήμονες, κυρίως κλινικοί ψυχολόγοι που εργάζονται σε αντίστοιχες δομές και μεταφέρουν την κλινική γνώση και εμπειρία τους.

16. Ψυχοπαθολογία III: Γνωσιακή-συμπεριφοριστική Προσέγγιση Ψυχοπαθολογίας Ενηλίκων

Στόχος του μαθήματος είναι η κατανόηση των βασικών αρχών της Γνωσιακής-Συμπεριφοριστικής Θεραπείας και πώς ερμηνεύεται η ψυχοπαθολογική συμπεριφορά βάσει της γνωσιακής συμπεριφοριστικής προσέγγισης. Οι εισηγήσεις του μαθήματος περιλαμβάνουν βασικά θεωρητικά θέματα της γνωσιακής συμπεριφοριστικής προσέγγισης, όπως, θεωρητικές επιρροές, βασικές αρχές, γνωσιακή διατύπωση περίπτωσης, θεραπευτική σχέση, καθώς και βασικές γνωσιακές-συμπεριφοριστικές τεχνικές. Οι εισηγήσεις επίσης περιλαμβάνουν την θεωρητική ερμηνεία και θεραπεία διαφόρων διαταραχών βάσει της γνωσιακής-συμπεριφοριστικής θεωρίας. Στόχος του μαθήματος είναι να κατανοήσουν οι σπουδαστές τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζεται η γνωσιακή- συμπεριφοριστική προσέγγιση σε ένα εύρος διαταραχών.

17. Ψυχοπαθολογία III: Γνωσιακή-συμπεριφοριστική Προσέγγιση Ψυχοπαθολογίας Παιδιού και Εφήβου

Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση με βασικές έννοιες του μοντέλου αναπτυξιακής ψυχοπαθολογίας σύμφωνα με τις νέες τάσεις της Γνωσιακής Συμπεριφοριστικής προσέγγισης, με στοιχεία από την προσέγγιση της Θεραπείας Σχημάτων. Το μάθημα διαρθρώνεται σε τέσσερις ενότητες. Στην πρώτη ενότητα γίνεται εις βάθος παρουσίαση των βασικών εννοιών του μοντέλου: Ιδιοσυγκρασία (με έμφαση στο μοντέλο της διαφορικής δεκτικότητας), συναισθηματικές ανάγκες της παιδικής ηλικίας, γονικές συμπεριφορές και παράμετροι, Πρώιμα Δυσλειτουργικά Σχήματα, στρατηγικές αντιμετώπισης, τρόποι λειτουργίας. Βάσει αυτών, στη συνέχεια παρουσιάζεται το γενικό σκεπτικό κατανόησης της ψυχοπαθολογίας και των δυσλειτουργικών συμπεριφορών μέσω της διατύπωσης περίπτωσης (case conceptualization). Η τρίτη ενότητα εστιάζει στην κατανόηση της ανάπτυξης ψυχοπαθολογίας και της διατύπωσης περίπτωσης για συγκεκριμένες κλινικές καταστάσεις (αγχώδεις διαταραχές, κατάθλιψη, ΔΕΠ/Υ κ.ά). Τέλος, επιχειρείται η απαρτίωση των παραπάνω μέσω κλινικών ασκήσεων και παραδειγμάτων κλινικών εφαρμογών.

18. Ποιοτική Μεθοδολογία στην Κλινική Έρευνα I

Σκοπός του εισαγωγικού αυτού μαθήματος είναι η κατανόηση της ποιοτικής μεθοδολογίας για το χώρο της

κλινικής ψυχολογίας. Πιο συγκεκριμένα, το μάθημα στοχεύει να φέρει τους μεταπτυχιακούς/ες φοιτητές/τριες σε επαφή με: α. τις επιστημολογικές και θεωρητικές παραδοχές της ποιοτικής μεθοδολογίας, β. το σχεδιασμό της ποιοτικής έρευνας, γ. ζητήματα δεοντολογίας και κριτήρια ποιότητας (αξιοπιστία και εγκυρότητα) της ποιοτικής έρευνας, δ. διαφορετικές μεθόδους συλλογής δεδομένων, ε. τις κύριες προσεγγίσεις στην επεξεργασία και ανάλυση των ποιοτικών δεδομένων με έμφαση στη Θεματική Ανάλυση. Η μέθοδος διδασκαλίας περιλαμβάνει α. διάλεξη, β. παραδείγματα ποιοτικών ερευνών και γ. συμμετοχή των φοιτητών/τριών σε πρακτικές εφαρμογές και ασκήσεις.

19. Αξιολόγηση III: Προσωπικότητα-Ψυχοπαθολογία - Rorschach I

Το μάθημα αποτελεί το πρώτο από δύο μαθήματα που αφιερώνονται στην ψυχολογική αξιολόγηση της προσωπικότητας και της ψυχοπαθολογίας με την προβολική τεχνική των Κηλίδων Μελάνης του Rorschach. Το μάθημα εστιάζεται τόσο στην θεωρητική (στο μάθημα), όσο και στην πρακτική (εκτός ωρών μαθήματος με εθελοντές αξιολογούμενους) εκπαίδευση των φοιτητών στην τεχνική χορήγησης των καρτών Κηλίδων Μελάνης. Ακολουθεί η διδασκαλία της μεθόδου βαθμολόγησης-κωδικοποίησης των απαντήσεων του αξιολογούμενου με το Ολοκληρωμένο Σύστημα (Comprehensive System) του John Exner. Η βαθμολογική ανάλυση των απαντήσεων καλύπτει όλο το εύρος των βαθμολογιών του Ολοκληρωμένου Συστήματος περιλαμβάνοντας τον Τόπο και Αναπτυξιακή Ποιότητα των απαντήσεων, τους Προσδιορισμούς, Ποιότητα Φόρμας, Περιεχόμενα, Δημοφιλείς Απαντήσεις, Οργανωτική Δραστηριότητα, Ειδικούς Βαθμούς, καθώς και την ανάπτυξη της Στρατηγικής της Ερμηνείας των απαντήσεων του Rorschach. Το μάθημα αποτελεί προαπαιτούμενο για την παρακολούθηση του δεύτερου προχωρημένου μαθήματος, το οποίο ασχολείται αποκλειστικά με την ερμηνεία των αποτελεσμάτων του Rorschach και την χρησιμοποίησή τους για την εξαγωγή ψυχοδιαγνωστικών συμπερασμάτων για την προσωπικότητα του αξιολογούμενου. Ο στόχος του μαθήματος είναι να καταστήσει ουσ φοιτητές ικανούς στην ψυχολογική αξιολόγηση με την προβολική τεχνική των Κηλίδων Μελάνης του Rorschach.

20. Στατιστική και Ποσοτική Μεθοδολογία I.

Το μάθημα αυτό στόχο έχει να υπενθυμίσει αρχικώς στους μεταπτυχιακούς φοιτητές και φοιτήτριες βασικές έννοιες στατιστικής ανάλυσης προπτυχιακού χαρακτήρα, ώστε να προλείανει το έδαφος για περαιτέρω εμπάθυνση, εντός του ιδίου μαθήματος σε εξελιγμένες μεθόδους και τεχνικές στατιστικής ανάλυσης. Πρώτα διενεργείται επανάληψη βασικών εννοιών όπως Δειγματοληψία, Ερευνητικές στρατηγικές, Μέθοδοι συλλογής δεδομένων, Σύγκριση μεταξύ ανεξαρτήτων και εξαρτημένων ομάδων, Σύγκριση μεταξύ τριών ή περισσότερων ανεξαρτήτων ομάδων, Σύγκριση με επαναληπτικές μετρήσεις. Ακολουθεί Εισαγωγή στη συναφειακή έρευνα και στις ψυχολογικές θεωρίες και τη δομή τους. Οι Βασικές αρχές μεθοδολογίας έρευνας στην Κλινική Ψυχολογία αποτελούν ένα βασικό καθοδηγητικό άξονα.

Ακολουθεί μια ενότητα που αφορά στην Ανάλυση Κυρίων Συνιστωσών και στην Ανάλυση Παραγόντων ώστε να είναι σε θέση οι φοιτητές και φοιτήτριες να ελέγχουν τη δομή και την εγκυρότητα των ψυχοτεχνικών μέσων που επιλέγουν ή θα επιλέξουν στη Διπλωματική τους εργασία. Περιλαμβάνονται ειδικές εξελιγμένες τεχνικές όπως Ομοιότητα παραγόντων μέσω Tucker's Φ, Σύγκριση δεικτών συνάφειας που μετέχουν στην ανάλυση μέσω μετατροπής κατά Fisher, Δομική ισοτιμία και η μέθοδος της Πολυμεταβλητής Πολυεπίπεδης Ανάλυσης Συνδιασποράς κατά Muthén, Προκρούστειες επιλύσεις εντοπισμού και περιγραφής των παραγόντων, κ.ά. Ακολουθεί βεβαίως μια Εισαγωγή στην Επιβεβαιωτική Ανάλυση Παραγόντων όπου πέραν των βασικών δεικτών επάρκειας σύγκλισης και των μεθόδων σύγκρισης εναλλακτικών υποδειγμάτων επιχειρείται και μια πρώτη εισαγωγή στις Δομικές Αιτιακές Εξισώσεις. Επίσης, διενεργούνται πολλές δοκιμές ανάλυσης διακύμανσης στις συγκεκριμένες μετρήσεις που προκύπτουν μέσω ανάλυσης παραγόντων. Ολόκληρο το μάθημα γίνεται «hands on» στους Ηλεκτρονικούς Υπολογιστές του Εργαστηρίου του Τμήματος Ψυχολογίας, όπου οι φοιτητές και φοιτήτριες ασκούνται με διάφορους τρόπους στη στατιστική ανάλυση αλλά και στην ερμηνεία και παρουσίαση των ευρημάτων και αυτό γίνεται μέσω μικρών εργασιών που διενεργούνται κατά τη διάρκεια του μαθήματος.

20. Ψυχοθεραπεία IV: Γνωσιακή-συμπεριφοριστική Προσέγγιση Ψυχοθεραπείας Ενηλίκων

Το παρόν μάθημα είναι αλληλένδετο με το μάθημα Ψυχοπαθολογία Β' και έχει στόχο να καταδείξει την εφαρμογή της γνωσιακής-συμπεριφοριστικής προσέγγισης στην πράξη. Οι εισηγήσεις εστιάζονται σε ένα μεγάλο εύρος διαταραχών ενηλίκων, καθώς και παιδιών κι εφήβων όπου καταδεικνύεται η εφαρμογή του γνωσιακού-συμπεριφοριστικού μοντέλου θεραπείας. Οι εισηγήσεις περιλαμβάνουν διαταραχές όπως, αγχώδεις διαταραχές, διαταραχές πρόσληψης τροφής, κατάθλιψη, διαταραχές προσωπικότητας, ελλειμματική διαταραχή προσοχής στα παιδιά, αυτισμός. Σε όλες τις εισηγήσεις, αναλύονται αντίστοιχες κλινικές περιπτώσεις, επεξηγούνται οι γνωσιακές-συμπεριφοριστικές τεχνικές και χρησιμοποιούνται παιχνίδια ρόλων.

21. Ψυχοθεραπεία IV: Γνωσιακή-συμπεριφοριστική Προσέγγιση Ψυχοθεραπείας Παιδιού -Εφήβου

Στο μάθημα παρουσιάζεται αρχικά η εξελικτική πορεία της Γνωσιακής Συμπεριφοριστικής Θεραπείας (ΓΣΘ) για τα παιδιά και τους εφήβους, από τις αρχές του 20ου αιώνα μέχρι σήμερα. Συζητώνται οι βασικές αρχές της ΓΣΘ παιδιών/ εφήβων, και τα σημεία διαφοροποίησης αυτής από τη ΓΣΘ ενηλίκων. Θίγονται επίσης ζητήματα δεοντολογίας στη θεραπευτική δουλειά με τα παιδιά και τους γονείς τους.

Στις επόμενες ενότητες συμπεριλαμβάνονται η κλινική συνέντευξη με τα παιδιά/ εφήβους και τους γονείς τους όπως και η λήψη ιστορικού. Συζητώνται η παρουσίαση και ανάλυση των παρούσων δυσκολιών, και η σύνδεση όλων των πληροφοριών σε ένα αιτιολογικό μοντέλο για την εμφάνιση και διατήρηση των δυσκολιών (λειτουργική ανάλυση της συμπεριφοράς/ διατύπωση περίπτω-

σης). Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα χαρακτηριστικά των θεραπευτικών στόχων και του θεραπευτικού σχεδιασμού και η εμβάθυνση σε και η εξοικείωση με τις βασικές γνωσιακές και συμπεριφοριστικές τεχνικές, έτσι όπως εφαρμόζονται στη θεραπεία παιδιών και εφήβων. Τέλος, αναπτύσσονται βασικές αρχές για την συμβουλευτική γονέων και την θεραπευτική δουλειά με τους γονείς.

Αφού καλυφθεί το εισαγωγικό μέρος, το οποίο επενδύεται με βιωματικές ασκήσεις και δουλειά σε μικρές ομάδες, για την καλύτερη κατανόηση των εννοιών και της εκάστοτε θεματολογίας, παρουσιάζεται συγκεκριμένα ο θεραπευτικός σχεδιασμός για παιδιά/ εφήβους με συγκεκριμένες διαταραχές (αγχώδεις διαταραχές, διαταραχές διάθεσης, ΔΕΠ/Υ, ΔΑΦ, ειδικές διαταραχές), και μέσω μελετών περίπτωσης.

Επίσης παρουσιάζονται ομαδικά προγράμματα για γονείς παιδιών/ εφήβων με δυσκολίες ή συγκεκριμένες διαταραχές.

22. Αξιολόγηση IV: Προσωπικότητα - Ψυχοπαθολογία Rorschach II

Το μάθημα αποτελεί τη συνέχεια και το δεύτερο μέρος μαθήματος που διεξάχθηκε στο προηγούμενο εξάμηνο και εστιάζεται στην ψυχοδιαγνωστική αξιολόγηση με τη χορήγηση πολλαπλών ψυχολογικών δοκιμασιών (μπαταρίας) και στην απόδοση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης τόσο προφορικά με τον ασθενή, όσο και γραπτά με τη μορφή της Έκθεσης Ψυχολογικής Αξιολόγησης.

Στο συγκεκριμένο μάθημα οι φοιτητές καλούνται να εφαρμόσουν πρακτικά τα διδαχθέντα από το πρώτο μέρος του μαθήματος με την χορήγηση, βαθμολόγηση και ερμηνεία αποτελεσμάτων μίας συγκεκριμένης μπαταρίας ψυχολογικών τεστών, η οποία αποτελείται από μία ψυχολογική δοκιμασία νοημοσύνης (WAIS-IV), δοκιμασίες προβολικής και προσωπικότητας (T.A.T. and Rorschach), τη δοκιμασία οπτικο-κινητικής απαρτίωσης Bender Visual Motor Gestalt Test και ερωτηματολόγιο αυτό-αναφοράς (ISL-90).

Οι φοιτητές ολοκληρώνουν τη διαδικασία πρακτικής άσκησης στην ψυχοδιαγνωστική αξιολόγηση με μπαταρία ψυχολογικών δοκιμασιών με δύο περιστατικά ο καθένας. Τα περιστατικά προέρχονται από αυτό-παρομπές στο Συμβουλευτικό Σταθμό του ΕΚΠΑ. Τα αποτελέσματα από κάθε περιστατικό παρουσιάζονται στην εκπαιδευτική ομάδα εβδομαδιαία και συζητούνται σε ένα πλαίσιο ομαδικής εποπτείας με τους υπόλοιπους φοιτητές και την υπεύθυνη του μαθήματος.

23. Ποιοτική Μεθοδολογία στην Κλινική Έρευνα II

Σκοπός του μαθήματος Ποιοτική Μεθοδολογία II είναι η συστηματική μελέτη εξειδικευμένων ποιοτικών προσεγγίσεων όπως είναι η Ερμηνευτική Φαινομενολογική προσέγγιση (ΕΦΑ), η Αφηγηματική μεθοδολογική προσέγγιση, η Ανάλυση Λόγου και η Εθνογραφία. Θα παρουσιαστούν οι θεωρητικές βάσεις, τα επιστημολογικά ρεύματα και τα ερευνητικά εργαλεία. Θα εξεταστεί η συμβολή των εν λόγω προσεγγίσεων στην έρευνα στα πεδία της ψυχικής υγείας, της κλινική πράξης και της ψυχοθεραπείας. Επίσης, θα εξεταστούν θέματα που συνδέονται με την πρόσβαση και εμπλοκή του ερευνητή/τριας στο πεδίο της έρευνας, καθώς και το αίτημα του

ερευνητικής αναστοχαστικότητας (reflexivity). Η μέθοδος διδασκαλίας περιλαμβάνει α. διάλεξη, β. παραδείγματα ποιοτικών ερευνών και γ. συμμετοχή των φοιτητών/τριών σε πρακτικές εφαρμογές και ασκήσεις.

24. Στατιστική και Ποσοτική Μεθοδολογία II

Το μάθημα αυτό αποτελείται από δυο σκέλη

Το πρώτο μέρος είναι συνέχεια του «Στατιστική I», και περιλαμβάνει διαφορές, πολυμεταβλητές κυρίως, μεθόδους στατιστικής ανάλυσης. Αρχίζοντας από την Ανάλυση Διακριτικής Ισχύος και τη χρησιμότητά της στον πολυμεταβλητό διαχωρισμό μεταξύ διαφορετικών και πιθανώς διαγνωστικών ομάδων, όπου τα χαρακτηριστικά διαχωρισμού τους επισημαίνονται και ερμηνεύονται, προχωρούμε στην Πολυμεταβλητή Ανάλυση Διακύμανσης και Συνδιακύμανσης, ώστε να είναι σε θέση οι φοιτητές και φοιτήτριες να σχεδιάζουν παραγοντικά ερευνητικά υποδείγματα, με ή χωρίς επαναληπτικές μετρήσεις, όχι μόνο σε μονομεταβλητό αλλά και σε πολυμεταβλητό επίπεδο, εργαζόμενοι με συστήματα πληροφοριών που είναι πολύ συχνά και χρήσιμα στην Κλινική Ψυχολογική Έρευνα. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες εργάζονται και πάλι «hands on» σε πολλές παραλλαγές Manova, όπως multivariate profile analysis with repeated measures ή nested designs (εμφωλευμένες επαναληπτικές μετρήσεις). Ακολουθεί Εισαγωγή στην Ανάλυση Χρονοσειρών, μια πολύ σημαντική τεχνική για την μεθοδολογική προσέγγιση και στατιστική επεξεργασία σε ερευνητικές μελέτες με ένα μόνον άτομο, υπό συνοδό κλινική μέθοδο παρέμβασης. Ακολουθεί ευρεία ενασχόληση με την πολυμεταβλητή Ανάλυση Παλινδρόμησης και το μάθημα ολοκληρώνεται με τη συνολική θεώρηση μιας ερευνητικής διαδικασίας από την αρχή έως το τέλος της. Τέλος, οι φοιτητές -τριες εκπονούν μια περιορισμένου εύρους εργασία μεθοδολογικού και στατιστικού χαρακτήρα σε έτοιμα δεδομένα και με συγκεκριμένους ερευνητικούς στόχους.

Στο δεύτερο μέρος του μαθήματος δίδεται έμφαση στον μεθοδολογικό σχεδιασμό μιας εμπειρικής έρευνας στην Κλινική Ψυχολογία. Παρουσιάζονται ειδικές Τεχνικές όπως Έρευνες Αξιολόγησης με επανακαθορισμό της ερευνητικής διαδικασίας, Έρευνες δράσης, Ειδικά θέματα πειραματικών σχεδιασμών με ένα άτομο, γενικοί Πειραματικοί σχεδιασμοί στην Κλινική Ψυχολογία και, ειδικά θέματα Ηθικής και Δεοντολογίας στην Κλινική Έρευνα σε συνάρτηση με τις διαθέσιμες και συχνά εφαρμοζόμενες Ψυχομετρικές μεθόδους. Εκτός αυτών, παρουσιάζονται μερικές ακόμη τεχνικές πολυμεταβλητής ανάλυσης, με εισαγωγικό τρόπο. Αυτές είναι οι Δομικές Αιτιακές Εξισώσεις και η ανάλυση Διαμεσολαβητικών Επιδράσεων, η Πολυδιάστατη Γεωμετρική Βαθμονόμηση Ομοιοτήτων (με ή χωρίς Τριγωνομετρική μετατροπή), η Ανάλυση Συστάδων, η Λογαριθμογραμμική ανάλυση για κατηγορικές μετρήσεις, η Ανάλυση Αντιστοιχιών, η Λογιστική ανάλυση Παλινδρόμησης, και άλλες μέθοδοι, ενώ σε κάθε συνάντηση δίδεται χρόνος για συζήτηση επί των ερευνητικών θεμάτων των Διπλωματικών Εργασιών που οι φοιτητές και φοιτήτριες έχουν αναλάβει να εκπονήσουν.

25. Ψυχολογία της Υγείας-Ψυχοσωματική

Βασικός στόχος του μαθήματος είναι η εμβάθυνση των σπουδαστών σχετικά με το πολυδιάστατο ρόλο

του κλινικού ψυχολόγου στο χώρο της υγείας. Καταρχάς μελετώνται φιλοσοφικές και επιστημονικές θεωρητικές τοποθετήσεις, κλινικές παρατηρήσεις και ερευνητικά ευρήματα όσον αφορά την σχέση μεταξύ ψυχικών παραγόντων και σωματικής λειτουργίας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται σε μελέτη των ψυχολογικών παραγόντων που συμβάλουν στην έναρξη και την διατήρηση σωματικών νόσων καθώς και στην μελέτη ψυχικών επιπτώσεων των σωματικών νόσων. Η ψυχολογική παρέμβαση σε αυτές τις περιπτώσεις επίσης αποτελεί αντικείμενο μελέτης και συζητήσεις όπου παρουσιάζονται και συζητούνται κλινικά παραδείγματα. Εξετάζεται και συζητείται ο ρόλος του κλινικού ψυχολόγου σε διάφορα πλαίσια του γενικού νοσοκομείου, όπως την διασυνδετική, την εκπαίδευση ιατρών όσων αφορά επικοινωνία με τους ασθενείς, την αξιολόγηση σχετικά με την διαφορική διάγνωση ασθενών. Επίσης, μελετάται η συνεισφορά του κλινικού ψυχολόγου σε σχέση με θέματα πρόληψης καθώς και σε ανταπόκριση σε ιατρικές οδηγίες. Τέλος το μάθημα εστιάζει και σε ειδικά θέματα όπως η συνεισφορά του κλινικού ψυχολόγου όσον αφορά ασθενείς που πάσχουν από καρδιακά νοσήματα, καρκίνο, AIDS ή άτομα που βρίσκονται στο τελευταίο στάδιο ζωής, με τις οικογένειες των ασθενών καθώς και με ειδικούς που φροντίζουν τους πάσχοντες.

26. Ψυχολογία της Ομάδας

Μετά από μια εισαγωγή στην έννοια της ομάδας, παρουσιάζονται οι διάφορες βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις της ομαδικότητας και της δυναμικής των ομάδων όπως αυτές εμφανίστηκαν και αναπτύχθηκαν ιστορικά και στη συνέχεια το μάθημα επικεντρώνεται στην ψυχαναλυτική προσέγγιση. Ειδικότερα, με αφετηρία τα πρώτα συναφή φροϋδικά κείμενα, και συγκεκριμένα το Τοτέμ και Ταμπού και το Ψυχολογία των μαζών και ανάλυση του Εγώ, και τις θεωρίες των πρώτων ψυχαναλυτών που ανακάλυψαν την ιδιαιτερότητα του ομαδικού αναλυτικού πλαισίου (κυρίως των Bion και Foulkes), εξετάζονται τα ζητήματα της πολυπρόσωπης δι-υποκειμενικότητας, της εσωτερικής ομάδας και των λειτουργιών του λεγόμενου Ομαδικού Ψυχικού Οργάνου και της μεταβίβασης όπως επίσης και του ονείρου σε ομαδικό περιβάλλον. Τέλος, αναπτύσσονται οι διάφορες μορφές και τεχνικές ψυχαναλυτικής ψυχοθεραπείας ομάδας (ψυχοδραμα, τεχνικές διαμεσολάβησης), καθώς και ζητήματα που τίθενται αναφορικά με τις ψυχαναλυτικής έμπνευσης ψυχοκοινωνικές παρεμβάσεις σε οργανισμούς και ιδρύματα, λ.χ. σε ότι έχει να κάνει με την δι-εργασία του αιτήματος και την ανάλυση της λεγόμενης δια-μεταβίβασης στο πλαίσιο μιας ερμηνεύουσας ομάδας.

27. Αξιολόγηση V: Σύνοψη - Έκθεση

Το μάθημα εστιάζεται στην ψυχοδιαγνωστική αξιολόγηση με τη χορήγηση πολλαπλών ψυχολογικών δοκιμασιών (μπαταρίας) και στην απόδοση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης τόσο προφορικά με τον ασθενή, όσο και γραπτά με τη μορφή της Έκθεσης Ψυχολογικής Αξιολόγησης. Στο συγκεκριμένο μάθημα οι φοιτητές εκπαιδεύονται να επιλέγουν κατάλληλα, ανάλογα με το παραπεμπτικό αίτημα του ασθενή, από το πλήθος των διαθέσιμων ψυχολογικών δοκιμασιών και να χρησιμοποιούν κλινικά και δεοντολογικά ορθά συνδυασμό

διαφορετικών ψυχολογικών δοκιμασιών, συμπεριλαμβανομένων δοκιμασιών νοητικής αξιολόγησης, προσωπικότητας, προβολικές τεχνικές ή/και ερωτηματολόγια αυτο-αναφοράς, προκειμένου να καταλήγουν σε έγκυρα και ακριβή συμπεράσματα για τον ασθενή και άλλα χρήσιμα διαφοροδιαγνωστικά ζητήματα.

Το μάθημα αποτελεί προϋπόθεση για την παρακολούθηση του δεύτερου μέρους (Β') του αντίστοιχου μαθήματος που εστιάζεται αποκλειστικά στην Πρακτική Άσκηση των φοιτητών στη χρησιμοποίηση μπαταρίας ψυχολογικών δοκιμασιών και στη βαθμολόγηση, ερμηνεία και παρουσίαση των αποτελεσμάτων για δύο περιστατικά ανά φοιτητή.

28. Δημιουργία και Λειτουργία Δομών Ψυχικής Υγείας στην Κοινότητα και Διεπιστημονική Διασύνδεση

Το μάθημα αυτό αφορά την πρακτική εφαρμογή όψεων της κοινοτικής κλινικής ψυχολογίας στην δημιουργία και λειτουργία δομών ψυχικής υγείας. Θα καλυφθούν τρεις βασικοί θεματικοί άξονες: Αρχικά τα πρακτικά θέματα που συνδέονται με την δημιουργία και λειτουργία μιας νέας δομής ψυχικής υγείας, όπως είναι η καταγραφή των αναγκών, ο σχεδιασμός, και η οργάνωση της δομής. Θα γίνει παρουσίαση καινοτόμων δομών και θα αναλυθεί η διαδικασία δημιουργίας τους. Επίσης θα δοθεί έμφαση σε θέματα σχετικά με την εύρεση πόρων και τη διαχείριση προγραμμάτων. Ο επόμενος άξονας αφορά τη διεπιστημονική διασύνδεση και συνεργασία. Θα παρουσιαστούν οι διαφορετικές ειδικότητες που μπορεί να συνεργαστούν, οι κώδικες δεοντολογίας που ακολουθούν, και καλές πρακτικές διασύνδεσης. Τέλος, θα παρουσιαστούν προκλήσεις και ευκαιρίες που παρουσιάζονται στη διασύνδεση με την κοινότητα, τόσο αναφορικά με τον πληθυσμό-στόχο όσο και σε σχέση με την ευρύτερη κοινότητα και γειτονιά μέσα στην οποία λειτουργεί η δομή.

29. Θεραπεία Οικογένειας - Ζεύγους

Στη διδασκαλία του μαθήματος περιλαμβάνονται μια σύντομη ιστορική αναδρομή για την προέλευση και εξέλιξη της συστημικής οικογενειακής θεραπείας, παρουσίαση της Γενικής Θεωρίας Συστημάτων-Κυβερνητικής Επιστημολογίας, της Θεωρίας της Επικοινωνίας και του Κύκλου Ζωής της Οικογένειας. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στα Διαγενεαλογικά Μοντέλα Οικογενειακής Θεραπείας, τη Δομική Σχολή, τη Στρατηγική Προσέγγιση, τη Σχολή του Μιλάνου και τις μεταμοντέρνες Κοστρουκτιβιστικές Προσεγγίσεις (Αφηγηματική Θεραπεία, Μοντέλο της Αναστοχαστικής Ομάδας). Στο μάθημα περιλαμβάνεται επίσης βιωματικό σεμινάριο στη μεθοδολογία του Γενεογράμματος για την κατανόηση των πληροφοριών που προσφέρει στη μελέτη των αλληλεπιδράσεων μεταξύ των μελών της οικογένειας καθώς και παρουσίαση περιστατικών. Επίσης περιλαμβάνεται το ψυχαναλυτικό μοντέλο που πραγματεύεται τις εξής θεματικές ενότητες: χαρακτηριστικά της ασυνείδητης δυσλειτουργίας της οικογένειας/ζεύγους), κλινικό/θεραπευτικό πλαίσιο (λειτουργία/βασικές αρχές) τεχνικές /εργαλεία του θεραπευτή.

30. Αξιολόγηση V: Σύνθεση-Έκθεση -Πρακτική Άσκηση

Το μάθημα αποτελεί τη συνέχεια και το δεύτερο μέρος μαθήματος που διεξάχθηκε στο προηγούμενο εξάμηνο

και εστιάζεται στην ψυχοδιαγνωστική αξιολόγηση με τη χορήγηση πολλαπλών (μπαταρίας) ψυχολογικών δοκιμασιών και στην απόδοση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης τόσο προφορικά με τον ασθενή, όσο και γραπτά με τη μορφή της Έκθεσης Ψυχολογικής Αξιολόγησης.

Στο συγκεκριμένο μάθημα οι φοιτητές καλούνται να εφαρμόσουν πρακτικά τα διδαχθέντα από το πρώτο μέρος του μαθήματος με την χορήγηση, βαθμολόγηση και ερμηνεία αποτελεσμάτων μίας συγκεκριμένης μπαταρίας ψυχολογικών τεστς, η οποία αποτελείται από μία ψυχολογική δοκιμασία νοημοσύνης (WAIS-IV), δοκιμασίες προβολικές και προσωπικότητας (T.A.T. and Rorschach), τη δοκιμασία οπτικο-κινητικής απαρτίωσης Bender Visual Motor Gestalt Test και ερωτηματολόγιο αυτοαναφοράς (ISL-90).

Οι φοιτητές ολοκληρώνουν τη διαδικασία πρακτικής άσκησης στην ψυχοδιαγνωστική αξιολόγηση με μπαταρία ψυχολογικών δοκιμασιών με δύο περιστατικά ο καθένας. Τα περιστατικά προέρχονται από αυτοπαρομπές στο Συμβουλευτικό Σταθμό του ΕΚΠΑ. Τα αποτελέσματα από κάθε περιστατικό παρουσιάζονται στην εκπαιδευτική ομάδα εβδομαδιαία και συζητούνται σε ένα πλαίσιο ομαδικής εποπτείας με τους υπόλοιπους φοιτητές και την υπεύθυνη του μαθήματος.

31. Πρακτική Άσκηση

Ο σκοπός και οι επιμέρους στόχοι Πρακτικής Άσκησης εντάσσονται στο μοντέλο εκπαίδευσης του «επιστήμονα-επαγγελματία» στη Κλινική Ψυχολογία, όπως εντάσσεται ολόκληρο το Πρόγραμμα Ειδίκευσης στην Κλινική Ψυχολογία. Στόχος της πρακτικής άσκησης είναι η εξοικείωση των σπουδαστών με δομές ψυχικής υγείας και κυρίως, με το κλινικό έργο, δηλαδή την αξιολόγηση, διάγνωση, πρόληψη και παρέμβαση δυσκολιών προσαρμογής και ψυχικών δυσλειτουργιών παιδιών, εφήβων και ενηλίκων, καθώς και των οικογενειών τους. Εξασφαλίζοντας τις απαραίτητες συνθήκες εκπαίδευσης (πχ. δημόσιο ή μη-κερδοσκοπικό πλαίσιο• παρουσία και εποπτεία ψυχολόγου) επιτυγχάνεται η ενοποίηση των θεωρητικών και πρακτικών γνώσεων, η κατανόηση του επαγγέλματος του κλινικού ψυχολόγου στην πράξη σε ένα κοινό πλαίσιο με επαγγελματίες συναδέλφους καθώς και συναδέλφους άλλων ειδικοτήτων, καθώς και η ανάπτυξη ικανότητας περίσκεψης σχετικά με τις υποχρεώσεις και τις δράσεις του ιδίου του ατόμου και των άλλων.

Στόχος είναι επίσης η ενοποίηση των θεωρητικών και πρακτικών γνώσεων, η έναρξη της άσκησης του επαγγέλματος του κλινικού ψυχολόγου υπό εποπτεία σε ένα κοινό πλαίσιο με επαγγελματίες συναδέλφους, καθώς και η ανάπτυξη ικανότητας περίσκεψης σχετικά με τις υποχρεώσεις και τις δράσεις του ιδίου του ατόμου και των άλλων.

Η κλινική άσκηση συνίσταται στην τοποθέτηση των σπουδαστών σε Κέντρα Ψυχικής Υγείας, γενικά κρατικά, πανεπιστημιακά και στρατιωτικά νοσοκομεία, ιατροπαιδαγωγικά κέντρα, κέντρα ημέρας, μονάδες απεξάρτησης χρηστών, κοινοτικά κέντρα ψυχικής υγείας, συμβουλευτικά κέντρα κ.ά. Η «μικρή» πρακτική άσκηση πραγματοποιείται στο Γ' και στο Δ' εξάμηνο σπουδών (3 ημέρες την εβδομάδα) και η «μεγάλη» πρακτική άσκηση πραγ-

ματοποιείται στο Ε' και ΣΤ' εξαμήνο σπουδών (5 ημέρες την εβδομάδα).

Το περιεχόμενο της πρακτικής άσκησης περιλαμβάνει:

- Αξιολόγηση - διάγνωση περιστατικών με ψυχομετρικά μέσα
- Ανάλυση περιστατικών υπό εποπτεία
- Παρατήρηση θεραπευτικών συνεδριών
- Παρακολούθηση και συμμετοχή σε δραστηριότητες του φορέα
- Συμμετοχή σε διεπιστημονικές συνεδριάσεις
- Συμμετοχή στο εκπαιδευτικό-διδασκτικό έργο της υπηρεσίας
- Συμμετοχή στο ερευνητικό έργο της υπηρεσίας

Στο τέλος της «μικρής», καθώς και στο τέλος της «μεγάλης» πρακτικής άσκησης πραγματοποιείται η αξιολόγηση των φοιτητών από τους επόπτες.

Οι φορείς επόπτες πρακτικής άσκησης αναθεωρούνται και εμπλουτίζονται σε κάθε ακαδημαϊκό έτος. Η αξιολόγηση των φορέων/εποπτών γίνεται από όλα τα μέλη της Επιτροπής του Μ.Π.Κ.Ψ., αφού συμπληρωθούν τα σχετικά ερωτηματολόγια από τους επόπτες ψυχολόγους και τους διευθυντές των φορέων. Αφού συμπληρωθεί και υπογραφεί το Συμβόλαιο Συνεργασίας γίνεται η τοποθέτηση των φοιτητών κατόπιν αποστολής σχετικής επιστολής και τηλεφωνικής επαφής από τον Συντονιστή Πρακτικής Άσκησης με τον κλινικό ψυχολόγο-επόπτη του κάθε φορέα.

Στο τέλος του πρώτου τριμήνου πρακτικής πραγματοποιείται η πρώτη έγγραφη τριμηνιαία αξιολόγηση της πρακτικής άσκησης από επόπτες και φοιτητές και στο τέλος γίνεται εγγράφως η τελική αξιολόγηση της πορείας της πρακτικής τόσο από πλευράς εποπτών όσο και από πλευράς φοιτητών.

Στα πλαίσια της πρακτικής άσκησης πραγματοποιούνται συντονισμένες συναντήσεις μεταξύ των μελών ΔΕΠ, των εποπτών και των φοιτητών ανά εξαμήνο ή ανά έτος. Στον δικτυακό τόπο του Π.Μ.Σ. Κλινικής Ψυχολογίας δημοσιεύονται ηλεκτρονικά όλες οι ανακοινώσεις που αφορούν σε ζητήματα της πρακτικής άσκησης των φοιτητών

Τέλος, στο μάθημα «Θέματα Πρακτικής Άσκησης» οι φοιτητές καταθέτουν εργασίες σχετικά με τον φορέα της πρακτικής τους, τις εμπειρίες τους καθώς και την παρουσίαση ενός περιστατικού.

Γ. Συγγραφή διπλωματικής εργασίας.

Στο Ε' εξαμήνο του Προγράμματος προβλέπεται η εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας. Η Συντονιστική Επιτροπή, ύστερα από αίτηση του υποψηφίου στην οποία αναγράφεται ο προτεινόμενος τίτλος της διπλωματικής εργασίας, ο προτεινόμενος επιβλέπων (αν δεν έχει ορισθεί ως επιβλέπων/ουσα του μετ. φοιτητή ήδη από την έναρξη των μετ. σπουδών του) και επισυνάπτεται περιλήψη της προτεινόμενης εργασίας, ορίζει τον επιβλέποντα αυτής και συγκροτεί την τριμελή εξεταστική επιτροπή για την έγκριση της εργασίας, ένα από τα μέλη της οποίας είναι και ο επιβλέπων (παρ. 4, άρ. 34, ν. 4485/2017).

Ο Επιβλέπων της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας πρέπει να είναι μέλος ΔΕΠ Α' ή Β' βαθμίδας.

Τα μέλη της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής μπορεί

να είναι μέλη ΔΕΠ και ΕΔΙΠ με γνωστικό αντικείμενο Κλινικής Ψυχολογίας του Τμήματος Ψυχολογίας καθώς και μέλη ΔΕΠ άλλων Πανεπιστημίων της χώρας.

Το αντικείμενο της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας πρέπει να έχει ερευνητικό χαρακτήρα ποσοτικής και ποιοτικής μεθοδολογίας και να είναι πρωτότυπο.

Η γλώσσα συγγραφής της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας μπορεί να είναι ελληνικά ή αγγλικά.

Η εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας αναμένεται να έχει ολοκληρωθεί σε διάστημα δύο εξαμήνων από την έναρξή της (όπου ως χρόνος έναρξης λογίζεται η ημερομηνία ορισμού της τριμελούς επιτροπής). Ο χρόνος αυτός μπορεί να παραταθεί για ένα εξάμηνο με απόφαση του Επιβλέποντα, κατόπιν αιτιολογημένου αιτήματος που υποβάλει ο φοιτητής στη Συντονιστική Επιτροπή. Περαιτέρω παράταση προβλέπεται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, εγκρίνεται από τη Συνέλευση του Τμήματος Ψυχολογίας και δεν μπορεί να έχει διάρκεια μεγαλύτερη από ένα εξάμηνο.

Ο φοιτητής πρέπει να καταθέσει στον Επιβλέποντα, καθώς και στα άλλα δύο μέλη της εξεταστικής επιτροπής, γραπτό δοκίμιο, στο οποίο παρουσιάζονται αναλυτικά όλα τα στάδια σχεδιασμού και διεξαγωγής της εμπειρικής έρευνας που διεξήγαγε. Το κείμενο αυτό έχει τη δομή και τη μορφή ερευνητικής εργασίας. Το μέγεθός του αναμένεται να κυμαίνεται γύρω στις 16.000 λέξεις ή 80 σελίδες ($\pm 10\%$).

Το περιεχόμενο του δοκιμίου της διπλωματικής εργασίας διαμορφώνεται αποκλειστικά από τον φοιτητή, λαμβάνοντας υπ' όψιν τα σχόλια και τις παρατηρήσεις του Επιβλέποντα και αναγνωρίζοντας τη συμβολή τρίτων με παραπομπή στις βιβλιογραφικές πηγές, όπου και όπως προβλέπεται κάτι τέτοιο.

Με την κατάθεση του γραπτού δοκιμίου στον Επιβλέποντα ο φοιτητής αποδέχεται ότι εργάστηκε μέσα στα πλαίσια των αρχών δεοντολογίας για τη διεξαγωγή εμπειρικής έρευνας και την εκπόνηση διπλωματικής εργασίας. Τυχόν αθέτηση της παραπάνω δέσμευσης επιφέρει αυτομάτως ακύρωση της διπλωματικής εργασίας και επανάληψη της διαδικασίας από την αρχή με νέο θέμα και νέο Επιβλέποντα.

Για να εγκριθεί η εργασία ο φοιτητής οφείλει να την υποστηρίξει ενώπιον της εξεταστικής επιτροπής (παρ. 4, άρ. 34, ν. 4485/2017) οριζόμενη από τη Συντονιστική Επιτροπή. Η τελική έγκριση της διπλωματικής εργασίας γίνεται από την τριμελή εξεταστική επιτροπή και μετά από επιτυχή υποστήριξή της από τον φοιτητή/τρια.

Η προφορική υποστήριξη της διπλωματικής εργασίας περιλαμβάνει σύντομη (διάρκειας περίπου 20') παρουσίαση των ερευνητικών στόχων, του μεθοδολογικού σχεδιασμού και των πορισμάτων της έρευνας από τον φοιτητή, ο οποίος καλείται επιπλέον να απαντήσει σε συναφείς ερωτήσεις που μπορεί να του υποβάλουν τα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής.

Η διπλωματική εργασία αξιολογείται από την Τριμελή Εξεταστική Επιτροπή με το Βαθμό «Άριστα», «Λίαν καλώς», «Καλώς» ή «Ανεπαρκώς» και βασίζεται στα εξής κριτήρια: (α) ποιότητα του γραπτού δοκιμίου όσον αφορά το περιεχόμενο, τη δομή και τη μορφή, (β) επάρκεια

του μεθοδολογικού σχεδιασμού και της πορείας διεξαγωγής της έρευνας, και (γ) ποιότητα της προφορικής παρουσίασης και επάρκεια των απαντήσεων του φοιτητή στα ερωτήματα των μελών της Εξεταστικής Επιτροπής. Συντάσσεται σχετικό πρακτικό, το οποίο υπογράφουν όλα τα μέλη της Επιτροπής και κατατίθεται στη Γραμματεία του Τμήματος.

Οι μεταπτυχιακές διπλωματικές εργασίες εφόσον εγκριθούν από την εξεταστική επιτροπή, αναρτώνται υποχρεωτικά στον διαδικτυακό τόπο του Τμήματος <http://www.clin.psych.uoa.gr> (άρ. 34, παρ. 5 ν. 4485/2017). Επίσης, όλες οι διπλωματικές εργασίες υποβάλλονται στη Γραμματεία του Τμήματος, η οποία διατηρεί σχετικό αρχείο. Αντίγραφο των διπλωματικών εργασιών κατατίθεται και στο σπουδαστήριο του Τμήματος Ψυχολογίας.

Επίσης, γίνεται ηλεκτρονική κατάθεση της διπλωματικής εργασίας στο Ψηφιακό Αποθετήριο «ΠΕΡΓΑΜΟΣ», σύμφωνα με τις αποφάσεις της Συγκλήτου του ΕΚΠΑ.

Άρθρο 8 Προσωπικό

Τα μαθήματα διδάσκονται από μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Ψυχολογίας ή άλλων Τμημάτων του Πανεπιστημίου Αθηνών ή άλλων Πανεπιστημίων της χώρας ή του εξωτερικού, ομότιμους Καθηγητές ή από ειδικούς επιστήμονες, οι οποίοι είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μπορεί να κληθούν να διδάξουν, με αιτιολογημένη απόφαση της Συνέλευσης, εξειδικευμένοι επιστήμονες, μοναδικοί γνώστες στη χώρα ενός γνωστικού αντικείμενου. Οι παραπάνω ορίζονται/προτείνονται από τη Συντονιστική Επιτροπή του Προγράμματος, η οποία αναθέτει το διδακτικό έργο κάθε εξαμήνου. Ειδικά σεμινάρια θα προσφέρονται κατόπιν έγκρισης από τη Συνέλευση του Τμήματος, από επιστήμονες της Ελλάδας και του εξωτερικού εξειδικευμένους σε θέματα της σύγχρονης Κλινικής Ψυχολογίας. Οι αναθέσεις των μαθημάτων υποβάλλονται στη Γενική Συνέλευση του Τμήματος για έγκριση.

Οι διδάσκοντες του ΠΜΣ, προέρχονται, τουλάχιστον κατά 60%, από:

- μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος,
- μέλη Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π. του Τμήματος, κατόχους διδακτορικού διπλώματος εκτός κι αν το γνωστικό τους αντικείμενο είναι εξαιρετικής και αδιαμφισβήτητης ιδιαιτερότητας για το οποίο δεν είναι δυνατή ή συνήθης η εκπόνηση διδακτορικής διατριβής,
- ομότιμους καθηγητές (άρ. 69, ν. 4386/2016) και αφυπηρητήσαντα μέλη Δ.Ε.Π. του οικείου Τμήματος,
- διδάσκοντες σύμφωνα με το π.δ. 407/1980 (Α' 112),
- επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους είτε κάτοχους διδακτορικού διπλώματος είτε υποψήφιους διδάκτορες είτε εξαιρετικής τεχνικής εμπειρίας, οι οποίοι μπορεί να απασχολούνται ως ακαδημαϊκοί υπότροφοι με απόφαση της Συνέλευσης και πράξη του Προέδρου του οικείου Τμήματος για τη διεξαγωγή διδακτικού, κλινικού και ερευνητικού έργου, καθοριζόμενου με τη σύμβαση που υπογράφεται μεταξύ του ακαδημαϊκού υποτρόφου και του Πρύτανη του οικείου ΑΕΙ. [...] (παρ. 7, άρ. 29, ν. 4009/2011).

Με αιτιολογημένη απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος ανατίθεται διδασκαλία σε:

- μέλη ΔΕΠ άλλων Τμημάτων του ίδιου ή άλλου ΑΕΙ,
- ερευνητές από ερευνητικά κέντρα του αρ. 13Α, ν. 4310/2014, της Ακαδημίας Αθηνών και του Ιδρύματος Ιατροβιολογικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών,
- επισκέπτες καταξιωμένους επιστήμονες από την ημεδαπή ή την αλλοδαπή, που έχουν θέση ή προσόντα καθηγητή ή ερευνητή σε ερευνητικό κέντρο,
- καλλιτέχνες ή επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους με εξειδικευμένες γνώσεις ή σχετική εμπειρία στο γνωστικό αντικείμενο του ΠΜΣ,
- επισκέπτες μεταδιδασκτορικούς ερευνητές, Έλληνες ή αλλοδαπούς νέους επιστήμονες, κάτοχους διδακτορικού διπλώματος (παρ.7, άρ. 16, ν. 4009/2011) ή γίνονται νέες προσλήψεις/συμβάσεις σύμφωνα με τα ανωτέρω (παρ. 1, 2, 5 και 6, αρ. 36, ν. 4485/2017).

Κάθε διδάσκων αναλαμβάνει την υποχρέωση διοργάνωσης του μαθήματος, τη διδακτέα ύλη και τη διεξαγωγή των εξετάσεων.

Προβλέπεται επίσης συνεργασία του ΠΜΣ με διάφορα εκπαιδευτικά ιδρύματα του εξωτερικού. Η συνεργασία αυτή θα συνίσταται (α) στη δημιουργία κοινών ερευνητικών προγραμμάτων χρηματοδοτούμενων από τους κατάλληλους φορείς (π.χ. Ευρωπαϊκή Ένωση), (β) στην παρακολούθηση εκ μέρους των φοιτητών μαθημάτων, κλινικών και εργαστηριακών δραστηριοτήτων στα εκεί ιδρύματα στις χρονικές περιόδους που δεν λειτουργεί το ΠΜΣ (π.χ. θερινοί μήνες), και (γ) συμμετοχή συναδέλφων του εξωτερικού στη διδασκαλία των μαθημάτων και των κλινικών σεμιναρίων.

Άρθρο 9 Φοίτηση

Α) Η παρακολούθηση των μαθημάτων είναι υποχρεωτική. Επιτρέπονται μέχρι δύο (2) δικαιολογημένες απουσίες ανά εξάμηνο, σε κάθε μάθημα. Η συμπλήρωση της κατάστασης των παρόντων φοιτητών ανά μάθημα γίνεται με ευθύνη του διδάσκοντος και κατατίθεται στη Γραμματεία του Τμήματος.

Β) Το ανώτερο όριο επιτρεπόμενων απουσιών είναι μέχρι δύο (2) σε κάθε μάθημα ανά εξάμηνο και μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις μετά από τεκμηριωμένη αιτιολόγηση (ιατρικές γνωματεύσεις, βεβαιώσεις, δικαιολογητικά) και απόφαση της Επιτροπής του Προγράμματος μπορεί να υπερβεί αυτό το ποσοστό. Περισσότερες απουσίες έχουν ως συνέπεια ο φοιτητής να μην γίνεται δεκτός στις εξετάσεις του μαθήματος, οπότε θα πρέπει να το παρακολουθήσει εξ αρχής. Ειδικές περιπτώσεις υπέρβασης ορίου απουσιών εξετάζονται από την Επιτροπή του Προγράμματος. Ο μεταπτυχιακός φοιτητής που δεν αποκτά το Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στην «Κλινική Ψυχολογία», μέσα στη μέγιστη διάρκεια σπουδών, όπως ορίζεται στον παρόντα Κανονισμό, διαγράφεται από το Μητρώο των μεταπτυχιακών φοιτητών και χάνει την ιδιότητα του μεταπτυχιακού φοιτητή και επομένως τη δυνατότητα να συνεχίσει ενδεχομένως σε κάποιο μελλοντικό χρόνο. Στην περίπτωση αυτή, χορηγείται βεβαίωση σπουδών για τα στοιχεία του προ-

γράμματος που έχει συμπληρώσει ο φοιτητής μέχρι τη διαγραφή του.

Γ) Η Συντονιστική Επιτροπή μπορεί να συστήσει σε μεταπτυχιακό φοιτητή την παρακολούθηση προπτυχιακού/ών μαθήματος/ών για τη συμπλήρωση πιθανών ανεπαρκειών στο προπτυχιακό του πρόγραμμα.

Δ) Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές συμμετέχουν στο εκπαιδευτικό και ερευνητικό έργο του Τμήματος Ψυχολογίας, καθώς και σε άλλες δραστηριότητες του Τμήματος Ψυχολογίας

Άρθρο 10 Εξετάσεις

Οι εξετάσεις διεξάγονται στο τέλος κάθε εξαμήνου. Εάν μεταπτυχιακός φοιτητής αποτύχει στην εξέταση μαθήματος ή μαθημάτων, ούτως ώστε σύμφωνα με όσο ορίζονται στον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών θεωρείται ότι δεν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς το πρόγραμμα, εξετάζεται, ύστερα από αίτησή του, από τριμελή επιτροπή μελών ΔΕΠ του Τμήματος, τα μέλη της οποίας έχουν το ίδιο ή συναφές αντικείμενο με το εξεταζόμενο μάθημα και ορίζονται από τη Συνέλευση του Τμήματος. Από την επιτροπή εξαιρείται ο υπεύθυνος της εξέτασης διδασκων (παρ.6, άρ. 34, ν. 4485/2017). Οι εξετάσεις είναι είτε γραπτές είτε προφορικές, κατά την κρίση των διδασκόντων. Για να θεωρηθεί επιτυχής η εξέταση πρέπει ο φοιτητής να αξιολογηθεί τουλάχιστον με βαθμό πέντε (5) στην 10βαθμη κλίμακα αξιολόγησης. Εάν κάποιος μάθημα έχει διδαχθεί και χωριστά από δύο διδάσκοντες, τότε η βαθμολογία προκύπτει από τον μέσο όρο των δύο βαθμών με την προϋπόθεση ότι και οι δύο βαθμοί είναι ίσοι ή μεγαλύτεροι του πέντε (5). Τα αποτελέσματα υπογράφονται και από τους δύο διδάσκοντες. Αν ένα μάθημα διδάσκεται από δύο διδάσκοντες και εξετάζεται με ενιαία εξέταση, τα θέματα διατυπώνονται από κοινού και τα αποτελέσματα υπογράφονται και από τους δύο. Κάθε άλλη περίπτωση που δεν εμπίπτει στις προηγούμενες κατηγορίες ρυθμίζεται από τη Συνέλευση του Τμήματος.

Άρθρο 11 Υποτροφίες

Σε περίπτωση που υπάρχουν διαθέσιμα κονδύλια θα χορηγούνται υποτροφίες με τη μορφή μερικής ή πλήρους απαλλαγής από τα διδάκτρα ενός ή περισσότερων εξαμήνων σε συγκεκριμένο αριθμό μεταπτυχιακών φοιτητών. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές που λαμβάνουν υποτροφία (εξαμηνιαία ή ετήσια) επιλέγονται από τη Συντονιστική Επιτροπή του Π.Μ.Σ, η οποία συνεκτιμά τα παρακάτω κριτήρια:

- Επίδοση στις εισαγωγικές ή/και εξαμηνιαίες εξετάσεις
- Αριθμός μαθημάτων στα οποία ο φοιτητής εξετάστηκε επιτυχώς
- Οικονομική κατάσταση του φοιτητή

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές που λαμβάνουν ανταποδοτική υποτροφία, χωρίς συνεκτίμηση των παραπάνω κριτηρίων, συμμετέχουν στο εκπαιδευτικό και ερευνητικό έργο του Τμήματος Ψυχολογίας, καθώς και σε άλλες δραστηριότητες του Τμήματος Ψυχολογίας.

Άρθρο 12

Εποπτεία και Συντονισμός του Προγράμματος

Α. Συντονιστική Επιτροπή Αρμόδια για την παρακολούθηση, τον συντονισμό και την εφαρμογή του προγράμματος είναι η Συντονιστική Επιτροπή, η οποία αποτελείται από πέντε μέλη Δ.Ε.Π του Τμήματος Ψυχολογίας με συναφή γνωστικά αντικείμενα, που έχουν αναλάβει διδακτικό έργο στο ΠΜΣ και που εκλέγονται από τη Συνέλευση του Τμήματος.

Β. Ο/η Διευθυντής/ντρια του Προγράμματος και Πρόεδρος της Συντονιστικής Επιτροπής ασκεί τις ακόλουθες αρμοδιότητες: Παρακολουθεί την εφαρμογή του Προγράμματος του Π.Μ.Σ Κλινική Ψυχολογία και του παρόντος Εσωτερικού Κανονισμού σε όλα τα θέματα (οργανωτικά, λειτουργικά, διδακτικά, ερευνητικά, υλικοτεχνικής υποδομής, μεταπτυχιακών φοιτητών, διδακτικού προσωπικού, σχέσεων με συνεργαζόμενους καθηγητές του εξωτερικού κ.ά.) και εισηγείται στην Συντονιστική Επιτροπή και στη Συνέλευση του Τμήματος προτάσεις για την αποτελεσματική λειτουργία και βελτίωση των υπηρεσιών του Π.Μ.Σ Κλινικής Ψυχολογίας.

Γ. Τριμελείς Επιτροπές Ορίζονται έπειτα από εισήγηση της Συντονιστικής Επιτροπής του Προγράμματος από τη Συνέλευση του Τμήματος προκειμένου να αξιολογήσουν τις διπλωματικές εργασίες των μεταπτυχιακών φοιτητών. Απαρτίζονται από μέλη Δ.Ε.Π του Τμήματος Ψυχολογίας ή/και άλλων Τμημάτων του Πανεπιστημίου Αθηνών ή άλλων Πανεπιστημίων με συναφή γνωστικά αντικείμενα με σκοπό την αξιολόγηση των διπλωματικών εργασιών.

Δ. Έγκριση Δαπανών

Η Συντονιστική Επιτροπή, με εξουσιοδότηση της Συνέλευσης του Τμήματος, είναι το αρμόδιο θεσμικό όργανο που θα αποφασίζει ως προς την οικονομική διαχείριση και ειδικότερα την έγκριση των δαπανών του προγράμματος και θα πιστοποιεί τη σχέση εκπαιδευτικών αναγκών του συγκριμένου προγράμματος με τις εκάστοτε αιτούμενες δαπάνες.

ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΠΜΣ

Αρμόδια όργανα για τη λειτουργία του ΠΜΣ σύμφωνα με το νόμο 4485/2017 είναι:

1. Η Συνέλευση του Τμήματος
2. Η Συντονιστική Επιτροπή (ΣΕ) του ΠΜΣ: απαρτίζεται από πέντε (5) μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, που έχουν αναλάβει μεταπτυχιακό έργο και εκλέγονται από τη Συνέλευση του Τμήματος για διετή θητεία. Τα μέλη της ΣΕ δεν δικαιούνται επιπλέον αμοιβή ή αποζημίωση για τη συμμετοχή τους στην επιτροπή. Πρόεδρος της ΣΕ είναι ο Διευθυντής του ΠΜΣ, ο οποίος ορίζεται από τη Συνέλευση μεταξύ των μελών της ΣΕ. Η θητεία του Προέδρου της ΣΕ μπορεί να ανανεωθεί μία φορά. Η ΣΕ είναι αρμόδια για την παρακολούθηση και τον συντονισμό της λειτουργίας του προγράμματος και:
  - Εισηγείται στη Συνέλευση την κατανομή του διδακτικού έργου μεταξύ των διδασκόντων του ΠΜΣ.
  - Ορίζει τον επιβλέποντα και τα μέλη της τριμελούς επιτροπής εξέτασης διπλωματικών εργασιών, ο ορισμός της οποίας επικυρώνεται από τη Συνέλευση του Τμήματος.
  - Εξετάζει φοιτητικά θέματα, όπως αιτήσεις αναστολής φοίτησης, παράτασης σπουδών, αναγνώρισης μαθημά-

των από προηγούμενη μεταπτυχιακή εκπαίδευση, αντικατάστασης μαθημάτων του παρόντος Προγράμματος με μαθήματα άλλων Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων, και εισηγείται σχετικά στη Συνέλευση του Τμήματος.

3. Ο Διευθυντής του ΠΜΣ και ο Αναπληρωτής του: Ο Διευθυντής του ΠΜΣ είναι μέλος ΔΕΠ πρώτης βαθμίδας ή της βαθμίδας του αναπληρωτή, του ιδίου ή συναφούς γνωστικού αντικείμενου με το γνωστικό αντικείμενο του ΠΜΣ. Επιπλέον, είναι μέλος και Πρόεδρος της ΣΕ. Ορίζεται μαζί με τον Αναπληρωτή του, με απόφαση Συνέλευσης του Τμήματος.

Ο Διευθυντής του ΠΜΣ εισηγείται στα αρμόδια όργανα του Ιδρύματος για κάθε θέμα που αφορά την αποτελεσματική λειτουργία του προγράμματος. Ο Διευθυντής δεν μπορεί να έχει περισσότερες από δύο (2) συνεχόμενες θητείες και δεν δικαιούται επιπλέον αμοιβή για το διοικητικό του έργο ως Διευθυντή. Έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α) Συγκαλεί σε συνεδρίαση τη ΣΕ.

β) Καταρτίζει την ημερήσια διάταξη των εν λόγω συνεδριάσεων, λαμβάνοντας υπόψη εισηγήσεις των μελών και οργάνων του ΠΜΣ.

γ) Ορίζει εκλογές για την αναπλήρωση μελών επιτροπών λόγω κένωσης θέσης.

δ) Έχει την ευθύνη σύνταξης του προϋπολογισμού και απολογισμού του Προγράμματος, τους οποίους υποβάλλει στη Συνέλευση για έγκριση.

ε) Είναι υπεύθυνος για την παρακολούθηση της εκτέλεσης του προϋπολογισμού και για την έκδοση των εντολών πληρωμής των σχετικών δαπανών.

στ) Κατά τη λήξη της θητείας του, καθώς και της ΣΕ, συντάσσει αναλυτικό απολογισμό του ερευνητικού και εκπαιδευτικού έργου του ΠΜΣ, καθώς και των λοιπών δραστηριοτήτων του, με στόχο την αναβάθμιση των σπουδών, την καλύτερη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού, τη βελτιστοποίηση των υφιστάμενων υποδομών και την κοινωνικά επωφελή χρήση των διαθέσιμων πόρων του ΠΜΣ.

Ο Αναπληρωτής Διευθυντής του ΠΜΣ είναι Καθηγητής ή Αναπληρωτής Καθηγητής και εκπληρώνει τα καθήκοντα του Διευθυντή σε περίπτωση απουσίας του.

Το ΠΜΣ «Κλινική Ψυχολογία» υποστηρίζεται από Γραμματεία του Προγράμματος που είναι εγκατεστημένη στο Τμήμα Ψυχολογίας του ΕΚΠΑ και βρίσκεται υπό την επιστοασία της Γραμματείας του Τμήματος Ψυχολογίας του ΕΚΠΑ. Η Γραμματεία του ΠΜΣ έχει ως καθήκον τη γραμματειακή υποστήριξη του ΠΜΣ, όπως την προετοιμασία της διαδικασίας εισδοχής υποψηφίων, την τήρηση των οικονομικών στοιχείων του Προγράμματος, τη γραμματειακή υποστήριξη της ΣΕ, την καταχώριση βαθμολογιών κλπ.

Άρθρο 13

Υποχρεώσεις Μεταπτυχιακών Φοιτητών

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές που γίνονται δεκτοί από το ΠΜΣ έχουν τις ακόλουθες υποχρεώσεις:

- Παρακολούθηση μαθημάτων εργαστηρίων και σεμιναρίων και υποβολή μέσα στις προβλεπόμενες προθεσμίες των απαιτούμενων εργασιών για το κάθε μάθημα,
- Συμμετοχή στην πρακτική άσκηση.
- Εκπόνηση διπλωματικής εργασίας.
- Συμμετοχή στις εξετάσεις,
- Καταβολή των διδάκτρων στις προβλεπόμενες ημερομηνίες.
- Συμμετοχή σε εκπαιδευτικές, ερευνητικές και άλλες δραστηριότητες του Τμήματος Ψυχολογίας.
- Συμπλήρωση ανώνυμων ερωτηματολογίων αξιολόγησης των μαθημάτων, σύμφωνα με το έντυπο αξιολόγησης της ΑΔΙΠ.

Η μη τήρηση των παραπάνω, χωρίς σοβαρή και τεκμηριωμένη δικαιολογία, αποτελεί λόγο αποκλεισμού από το Πρόγραμμα, μετά από σύμφωνη γνώμη της Συντονιστικής Επιτροπής του Προγράμματός και της Συνέλευσης του Τμήματος

Άρθρο 14

Δίδακτρα

Οι φοιτητές φοιτούν στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των δαπανών καταβάλλοντας το ποσό των 3.250,00 € ετησίως για το ΠΜΣ «Κλινική Ψυχολογία» (1.625 € για κάθε εξάμηνο φοίτησης, τα οποία καταβάλλονται πριν την έναρξη κάθε εξαμήνου).

Άρθρο 15

Υλικοτεχνική Υποδομή

Για την εύρυθμη λειτουργία του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών θα διατεθεί η υποδομή του Τμήματος, η οποία περιλαμβάνει χώρους διδασκαλίας κατάλληλα εξοπλισμένους με σύγχρονα μέσα διδασκαλίας και ηλεκτρονικούς υπολογιστές, το σπουδατήριο Ψυχολογίας, το Εργαστήριο Ψυχολογικής του ΕΚΠΑ.

Άρθρο 16

Οτιδήποτε δεν προβλέπεται από τον παρόντα Κανονισμό λειτουργίας του ΠΜΣ ρυθμίζεται από τη Συνέλευση του Τμήματος έπειτα από σχετική εισήγηση της Συντονιστικής Επιτροπής του ΠΜΣ.

Οι παραπάνω διατάξεις του Κανονισμού Λειτουργίας ισχύουν μέχρι την επόμενη αναθεώρηση όταν κριθεί αναγκαίο.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο Πρύτανης

ΜΕΛΕΤΙΟΣ-ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ